

Evanjelická Bratislava

1•2

•••••

máj
2012

Obálka 1. strana:

Pomník Jozefa Miloslava Hurbana od Samuela Jurkoviča v Hlbokom

Obálka 4. strana:

1/ Náhrobok na mieste, kde bol J. M. Hurban pôvodne pochovaný (Hlboké)

2/ Pamätná tabuľa na fare v Hlbokom

3/ Pomník J. M. Hurbana pred evanjelickým kostolom v Hlbokom

4/ Pamätná tabuľa sestier Márie a Kristíny Royových v Starej Turej

ÚVODNÉ SLOVO

Milí bratia a milé sestry,

zborový časopis Evanjelická Bratislava sa Vám dostáva do rúk po dlhšej odmlke. Preto vychádza ako dvojčíslo. Informuje o dianí v dcérocirkvách, o hospodárení zboru i rozhovoroch s bratmi, ktorí sú postavení pred nové výzvy.

Pred novými výzvami stojí i naša evanjelická cirkev, keďže v júni prebehnú v jej zboroch voľby do funkcie generálneho dozorcú a generálneho biskupa.

Keď sa pred 4 rokmi konala voľba biskupa vo Východnom dištrikte, kandidačná porada prijala opatrenie, že nebude kandidovať nikoho, kto má akýkoľvek záznam vo zväzkoch Štátnej tajnej bezpečnosti (ŠtB). Zaiste, ochota udržiavať v minulosti kontakt s komunistickou ŠtB, prejavovať kladné postoje k styku s jej orgánmi, či k podávaniu informácií v zmysle operatívnych záujmov ŠtB by už z princípu nemali byť zlučiteľné s postom ev. biskupa. Naša cirkev pozná prípady, keď sa do jej vedenia dostali aj ľudia poznamenaní ústretovosťou k ŠtB. Spoločenský kredit ECAV sa tým nezvyšil. Trpkým ovocím negatívneho ohlasu je klesajúca dôvera k evanjelickej cirkvi a odklon od nej.

Keď budeme voliť generálneho biskupa (v našom zbere 10. júna 2012), máme po dlhých rokoch šancu, zvoliť do čela ECAV na Slovensku človeka, ktorý bude, čo sa zapletenia sa s ŠtB týka, bez „machúl“ a ktorý má aj v spomenutom ohľade dobré svedectvo od tých, ktorí sú mimo cirkvi (1. Tim 3, 7).

Pre náš zbor je ctou, že i vďaka takémuto dobrému svedectvu bol kandidačnou poradou do volieb členov predsed-

níctva ECAV nominovaný aj náš zborový farár Boris Mišina. Júnové voľby sú príležitosťou vyjadriť mu podporu.

Aj napriek ešte pomerne krátkemu pôsobeniu vo funkcii riaditeľa Hospodárskej správy nášho zboru sa s novými výzvami úspešne vyrovnáva brat Martin Kováč. Usiluje sa robiť nielen potrebnú analýzu hospodárskej situácie, ale najmä hľadať dobré riešenia pre budúcnosť.

K pozitívnym správam patrí, že Domov dôchodcov v EDS nemusí zostať zakonzervovaným projektom. Je reálna nádej na jeho sprevádzkovanie v blízkom čase. Podrobnosti uvádza v príspevku brat dozorca Stanislav Páfal. Je morálnym záväzkom dokončiť toto dielo. Prosím, urobme, čo môžeme, aby sa tak stalo!

Platnosť voľby Ing. Pavlú za dozorcú nášho zboru „riešia“ cirkevné súdy už viac ako dva roky... Pripomínať, že v uvedenej kauze sa nezachovávali cirkevnými predpismi dané termíny, by bolo sťažovaním sa do búľtavej vrby. Výročný konvent 2012 zaviazal predsedníctvo a presbyterstvo CZ ECAV Bratislava pripraviť rozdelenie zboru na tri samostatné cirkevné zbory. Pri neriešení platnosti voľby teda väčšmi ako o právo zastávať funkciu ide o slušnosť k človeku, ktorý v ťažkom období zboru pomohol.

Prerokovať konkrétnosti návrhu rozdelenia na tri samostatné zbory a k vyhodnoteniu záverov inventarizácie sa zide zborový konvent 24. 6. 2012.

Kiež medzi nami narastá to, čo je milé Bohu a ustupuje to, čo trápi nás a zarmucuje nášho Pána.

MARTIN ŠEFRANKO,
predsedajúci zborový farár

SVÄTODUŠNÁ HOMÍLIA

Asi pred 12 rokmi bol natočený film Matrix. Po uvedení v kinách sa stal do slova trhákom. Tento film som videl na Campfeste, letnom kresťanskom mládežníckom festivale, ktorého som sa vtedy prvýkrát zúčastnil. Práve spomenutý film bol používaný pri mnohých evanjelizačných kázňach na ilustráciu reality a fikcie v našom živote, pretože presne o tento rozpor v ňom išlo.

Pred časom mi ho tak trochu pripomenul škrečok, ktorého sme kúpili nášmu synovi. Nikdy predtým sme nemali škrečka, a tak to bola moja prvá skúsenosť s týmto zvieratkom. Dovoľte, aby som ho predstavil. Volá sa Miško a narodil sa v Pezinku v chovoprodukte v klietke číslo 15. Nepoznal iný svet, len ten, do ktorého prišiel. Po pár dňoch sa mu podarilo ujsť zo svojej novučičkej klietky a ja som myslel, že sa bude snažiť dostať úplne preč, do prírody. Avšak mýlil som sa. Škrečok sa stále motal len pár metrov od svojej klietky, aj keď sme ho hľadali úplne všade. Pre nás prekvapujúce správanie je však pochopiteľné. On jednoducho nepozná iný svet, len ten, do ktorého sa narodil. Nevie, aká je skutočná sloboda. Aj keď je v ňom nejaký kód, ktorý ho ženie, aby sa stále snažil dostať von, predsa v slobode nevie žiť. Keď sa dostane zo svojej klietky, nevie, kam má ísť.

Prečo vlastne spomínam film Matrix a nášho škrečka? Lebo sa mi zdá, že sa často aj my moceme vo svojej klietke, kde máme svoju stravu, posteľ a určitú istotu. Avšak aj v nás je Bohom zakódovaná túžba prekročiť hranice tohto sveta, aj keď nevieme, čo ďalej. Celý tento

tak trochu bizarný príklad až podozriavo pripomína prastarý príbeh Izraelitov, ktorí sú vyzvaní Mojžišom, aby opustili svoju klietku istoty, ktorá v skutočnosti ani nebola ich reálnym domovom a urobili krok tak trochu do neznáma. Na vlastné oči vidia 10 rán pre Egypt, vlastne 10 svedectiev od Hospodina. Nevedia, čo je ďalej, za hranicou. Ostáva im len viera a vnútorná túžba, ktorá si hľadá svoje potvrdenie. Mojžiš so svojím ľudom komunikuje a pozýva ich na túto cestu do neznáma, lebo on dostal poverenie viesť ich a cieľom bola zasľúbená krajina. Akonáhle však Izraelci prekročia dvere „svojej klietky“, začína sa vnútorný boj medzi pochybnosťami a slovom od Hospodina a čiastočným videním Božej prítomnosti. Nič viac im však Mojžiš nemôže ponúknuť. A tak vidíme niekoľkonásobné obracanie sa za minulosťou a chorobnú túžbu vrátiť sa späť – do klietky, v ktorej žili. 430 rokov urobilo svoje. Preto musí zomrieť celá generácia, aby sa nový život narodil v ich srdciach.

Podme do Novej zmluvy. Veľké zdesenie po ukrižovaní a zruštenie jedného veľkého ľudského sna, tak by sme mohli pomenovať situáciu učeníkov po zajatí a ukrižovaní ich Majstra. Na rozdiel od Izraelitov učeníci nemuseli opúšťať svoju klietku. Ona sa im priamo rozpadla pred očami a Ten, ktorý im dával istotu, tu zrazu nebol. Ale zármutok, ktorý im bol vlastne darovaný, bol pre ich prečistenie. Takto ho pomenoval neskôr vo svojom liste apoštol Pavel. Až keď sa im zjavil Ježiš Kristus, došlo im, že majú stáť v tom všetkom, čo im Ježiš hovoril.

Keby sme mali možnosť urobiť anketu medzi učeníkmi o situácii po ukrižovaní Ježiša, zrejme, by zaznelo aj to, že už nechcú zostať sami. A tak im zmŕtvychvstalý Ježiš dáva veľké zaslúbenie, ktoré platí pre celú cirkev: On poslal a posla Ducha Svätého.

Kto nás v dnešnom svete povzbudí, kto

nám dá odpovede na naše otázky, kto nás bude posúvať za hranice našich klietôčiek a pripomenie nám všetko, čo nám Pán Ježiš zanechal? Kto nás naučí žiť v slobode a so slobodou? – Paraklétos.

PETER MOZOLA,
zborový kaplán – vedúci UPC

BLAHO SLAVENSTVÁ

pre tých, ktorí majú trochu humoru a chcú sa stať múdrymi

*Blahoslavení, ktorí sa dokážu smiať sami sebe,
lebo budú mať vždycky dosť zábavy.*

*Blahoslavení, ktorí dokážu rozlíšiť vrch od krtinca,
lebo budú ušetrení množstva mrzutostí.*

*Blahoslavení, ktorí sú schopní si oddýchnuť a spať bez toho, aby pre to hľadali
výhovorku, lebo sa stanú múdrymi.*

*Blahoslavení, ktorí vedia mlčať a počúvať,
lebo sa pritom naučia mnoho nového.*

*Blahoslavení, ktorí sú dosť inteligentní, aby sami seba nebrali príliš vážne,
lebo ich okolie si ich bude vážiť.*

*Blahoslavení ste, ak sa viete dívať na malé veci vážne a na vážne veci
pokojne, lebo v živote dôjdete ďaleko.*

*Blahoslavení ste, ak sa dokážete usmievať a netvárite sa zlostne,
lebo na vašu cestu bude žiariť slnko.*

*Blahoslavení ste, keď dokážete správanie druhých interpretovať
po dobrom, hoci ono hovorí proti tomu, lebo budete síce považovaní za naivných,
ale aj to je cena za lásku.*

*Blahoslavení ste, ak dokážete mlčať a usmievať sa, aj keď vám berú slovo,
keď vám protirečia alebo vám šliapu po prstoch, lebo evanjelium začína prenikať
vaše srdce.*

*Blahoslavení ste predovšetkým vy,
ktorí dokážete poznať Pána vo všetkých tých, ktorí vás stretávajú,
lebo všade budete vlastniť pravé svetlo a pravú múdrosť.*

(Z letáka Augustiánskeho opátstva v Brne)

CESTA VIERY A SLUŽBY KŇAZA

BORIS MIŠINA. Evanjelický kňaz, senior Bratislavského seniorátu ECAV na Slovensku, duchovný bratislavského cirkevného zboru. Som vďačná Pánu Bohu za to, že brata Mišinu už roky poznám. Som vďačná za jeho ľudskosť, priateľskosť, láskavosť, ktorú pociťujem z jeho kázní a príhovorov v chráme. Preto som sa rozhodla osloviť ho, aby sme sa spoločne pokúsili načrtnúť jeho životnú cestu kňaza, kazateľa, človeka viery. Muža, ktorý svoj profesijný i osobný život spojil s Evanjelicou cirkvou a. v. na Slovensku.

Brat farár, v júli uplynie štrnásť rokov, ako ste vstúpili do služby nášho bratislavského cirkevného zboru. Viem, že ste pôsobili predtým aj v menších zboroch na vidieku. A predsa Vás dnes verejnosť vníma viac ako mestského farára. Ako ste sa počas týchto rokov zžili s Bratislavou ako mestom a ako vnímate toto prostredie z duchovného hľadiska?

Keď som pred štrnástimi rokmi prišiel s rodinou do Bratislavy, nebolo to pre nás neznáme mesto. Veď z Bratislavy pochádza moja manželka, ja som sem chodil na strednú i vysokú školu, rok som tu pracoval, žili tu moji svokrovci a strýko i teta. A v cirkevnom zbore sme mali dosť priateľov a známych zo študentského obdobia, keď sme s manželkou chodili do dorastu, na mládež a do spevokolu. Bolo veľmi zaujímavé prísť po rokoch na miesta, ktoré sme kedysi dôverne poznali. Preto sme sa s Bratislavou zžili pomerne rýchlo.

Trochu iné to bolo v cirkevnom zbore, keďže som sem prišiel nie ako radový člen, ale ako zborový farár. Stále sa presviedčam o bohatosti duchovných prejavov v našom cirkevnom zbore. Je tu veľa zbožných ľudí, odovzdaných Božej veci. Máme množstvo vzdelaných ľudí. Mnohí sem prichádzajú z cirkevných zborov z celého Slovenska za prácou a stávajú sa členmi nášho cirkevného zboru. Nemálo je aj takých, ktorí síce neboli cirkvou odchovaní, ale našli si tu miesto, keďže v ich srdci vzklíčilo semienko viery. Nemôžem nespomenúť ani vysokoškolákov, ktorí prichádzajú medzi nás a prinajmenšom na mládeži tvoria významné spoločenstvo, aj keď sa formálne ešte nestali našimi členmi. Títo všetci tvoria jeden zbor a skíbiť záujmy všetkých nie je vždy jednoduché. Nájdu sa tu aj zlomyseľníci, ohovárači, nekoneční podozrievavci, ktorí občas narušujú naše spolužitie. Ale cirkevný zbor má potenciál, ktorý sa vie preniesť cez priekopy a valy, vie prijímať nových členov, vie sa starať o slabších, vie ponúknuť aj modernými prostriedkami evanjelium a vie významne podporiť misiu cirkvi aj mimo cirkevného zboru aj mimo Slovenska.

Bratislava s rozmanitým duchovným, kultúrnym, spoločenským, národnostným a tiež politickým koloritom prináša výzvy aj pre duchovného pastiera. Môžete zhodnotiť, aké majú dnes očakávania ľudia v tomto meste – od Vás ako od kňaza, prípadne od cirkvi?

Očakávania sú rôzne. No za dôležité považujem: aby farár nestratil kontakt so zborom, čo sa tiež môže stať; aby živo kázal evanjelium a nie filozofické úvahy; aby ľudia cítili, že ich má rád; a mal zmysel aj pre netradičné formy služieb Božích, pretože s touto potrebou sa v Bratislave určite stretne.

Byť kňazom v dnešnej problematickej, rýchlej a napätej dobe – je výzvou. Ako sa podľa Vás mení a zmenil profil veriaceho človeka, ktorý sa hlási k evanjelickej a. v. cirkvi?

Boris Mišina

Žijeme v svete, ktorý túži snáď viac, ako v minulosti, po okamžitom šťastí. Hodnoty, ako je spravodlivosť, česťnosť, odpustenie, pokora, pravdivosť... nie sú príliš ani pripomínané, ani cenené. Ak po niečom túžime, ženieme sa za tým bez ohľadu na hodnoty, ktoré som spomenul. Zásady a princípy nie sú v móde. Dnes je smiešny človek, ktorý povie pravdu, aj keby mu to uškodilo. S takýmto správaním je konfrontovaná aj naša cirkev. Zdá sa mi, že nie vždy vieme odolať pokušeniu prispôbiť sa. Evanjelicke kresťanstvo vidím ako životný štýl človeka, ktorý pozná Písmo sväté, snaží sa mu rozumieť, prispôbuje svoje správanie zásadám Biblie; je k ľuďom otvorený; všetko cudzie nezavrhuje, ale ani ľahkovážne neprijíma; je láskavý; nedopúšťa, aby forma prevýšila obsah; a najvyššiu hodnotu vidí v Pánovi Ježišovi, ktorého považuje sa svojho Spasiteľa a dobrého Pastiera.

Poznám Vás ako kňaza, ktorý vniesol do nášho zboru aj istý nový tón – tón sdečnosti a vrúcnosti. Cítiť to nielen pri oslovení veriacich na úvod služieb Božích, ale aj počas kázni, v ktorých sa snažíte aplikovať pravdy evanjelia do prítomnosti, do bežného, každodenného života. Hovoríte k nám priamo a názorne. Kde čerpáte inšpiráciu a ako podľa Vás vnímajú Vaše kázne veriaci?

Jedným z prínosov reformácie bolo zrozumiteľné podávanie evanjelia. Preto protestantské cirkvi sa snažili a snažia o preklad Písma svätého do jazykov ľuďom zrozumiteľným. Ale to isté platí aj o kázňach a o kresťanskom vzdelávaní. Načo je ká-

zeň, ktorá síce je nabitá vzácnymi myšlienkami, ak je podaná nezrozumiteľne? Z tohto hľadiska je dôležitá aj forma. Kážem radšej jednoduchšie, aby rozumelo čo najviac poslucháčov. Na druhej strane považujem kresťanstvo za životný štýl, preto sa snažím podať Božie slovo prakticky. Je to zároveň aj moje osobné hľadanie úzkej cesty nasledovania Pána Ježiša. Snažím sa, aby moje kázne neboli len pre druhých, ale aby som aj ja sám bol ich poslucháčom.

Hovorili sme o tom, čo očakáva človek dnes od farára v meste. A čo očakáva kňaz od ľudí, s ktorými sa stretáva? Potrebujete aj Vy prežiť, pocítiť spätnú väzbu?

Pre každého farára je dôležité, aby mal signály, ako je jeho služba prijímaná. Samozrejme, že nás poteší, ak sa dozvieme, čo našim poslucháčom pomohlo, čo ich zaujalo, alebo ak na nami zvestované slovo sa niekto obrátil k Pánu Bohu... Konštruktívnu kritiku sa snažíme prijať a poučiť sa z nej. Spätná väzba nám v každom prípade pomáha zdokonaľovať sa.

Misia je téma, ktorú spájame najmä s mestským prostredím. Evanjelizácie, misijné aktivity boli po novembri 89 veľkou témou a prioritou cirkvi. Potom nastalo obdobie akéhosi nasýtenia, no dnes po generačnej i migračnej výmene ľudí v zbroch sa javí – že misia je opäť výzvou. Ako to vnímate Vy?

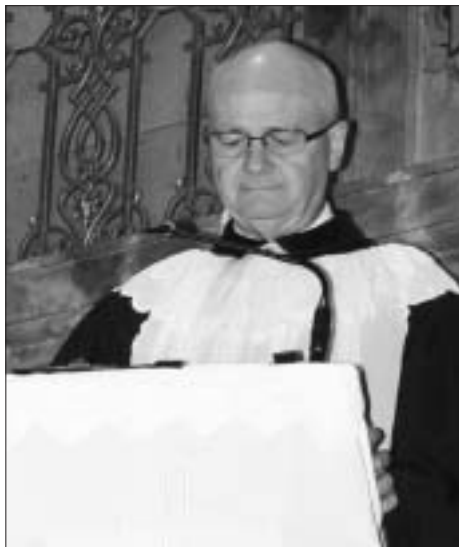
Misiu a evanjelizáciu považujem za dôležitú činnosť cirkvi v každom čase. To je poslanie cirkvi – starať sa nie len sama o seba, ale vždy nanovo ponúkať evanjelium ľuďom, ktorí vo viere buď vychladli, alebo žijú bez Boha na svete. Ak cirkev misijne nepracuje, tak duchovne upadá.

Byť dennodenne v kontakte so širokým spektrom ľudí je určite náročné. Čo cíti kňaz, keď predstupuje pred publikum veriacich v kostole? Je to tréma či pocit zodpovednosti?

Vždy mám aj pocit zodpovednosti, ale aj veľkú trému. Som predsa zodpovedný za Božie pravdy, ktoré mám podávať ďalej tak, aby sa k tomu mohol Pán Boh priznať. Často pritom vnímam svoju slabosť a neschopnosť sám zo seba byť svedkom Pána Ježiša. A tak mi nič neostáva, len sa spoľahnúť, že Božia moc sa aj v mojej slabosti dokoná a že Pán cirkvi si použije v svojom diele aj mňa, nehodného. Preto často pred kázňou prosím, aby nie ja, ale Duch Svätý konal aj cez moju nedokonalú službu.

Keď sedím v kostolnej lavici a služby Božie sú spojené s Večerou Pánovou, myslím na to, čo prežíva aj kňaz, ktorý nám veriacim udeľuje rozhrešenie a požehnanie. Hľadím na kňazov, ako sa skláňajú k nám veriacim, keď kľačíme pod oltárom a myslím na to, ako prežívajú v tomto momente spojenie s Bohom. Ako to prežívate Vy?

Cítim veľkú pokoru: Ved' spovedám a prisluhujem Božiu milosť sám ako hriešnik

Boris Mišina v zamyslení pri kázni vo Vrbovciach

Boris Mišina v „civilé“ s typickým srdečným úsmevom

odkázaný na Božie odpustenie a Kristovu obeť na kríži. Zároveň však mám aj istotu, že Pán Boh cez moju službu, cez moje slová a moje ruky koná dielo zmierenia. A to ma naplňa radosťou a pokojom.

Viem, že pochádzate z rodiny, ktorá je profesionálne spätá s evanjelickou a. v. cirkvou. Váš otec bol farárom, Váš brat je farárom a dokonca aj Váš syn Michal. Pre teológiu ste sa rozhodli v čase normalizácie. Čo Vás najviac ovplyvnilo?

Odmalička bola viera súčasťou života našej rodiny. Pre mňa bolo odmala prirodzené, že chodím do kostola, že spievam duchovné piesne, že sa modlím, že poznám biblické príbehy. A od istej chvíle som spoznal, že Pán Ježiš je aj môj osobný Spasiteľ. Okrem toho som dospel k presvedčeniu, že do kňazskej služby ma pozýva sám Pán. Hovorím to vo všetkej pokore. Ťažko opísať, ako sa to stalo, ale dodnes som presvedčený, že som si toto povolanie nevybral sám, ale ma doňho postavil Nieкто nad nami.

Vyrástli ste v prostredí, ktoré aj počas socializmu, žilo vierou. Ako sa však formovala Vaša viera, Váš osobný postoj k Bohu a Ježišovi Kristovi? Bola to priamočiara cesta, alebo ju sprevádzalo hľadanie či pochybnosti?

Neviem, prečo hovoríte o hľadaní a pochybnostiach v minulom čase ☺? Celý život veriaceho človeka je hľadaním, aj pochybovaním – hlavne o sebe. Vždy nanovo však dospejem k poznaniu, že Pánu Bohu na našej budúcnosti záleží viac, ako nám

samým a že Jeho láska k nám a milosť je silnejšia a väčšia, ako naše pochybnosti a ako naše zlyhania.

Vaša kňazská cesta mala počas 32 rokov mnoho momentov, dobrých i negatívnych, radostných i dramatických. Ktoré udalosti Vás poznamenali a posunuli najviac?

Bolo toho veľmi mnoho, čo by stálo za zmienku. Spomeniem však len jeden zážitok: Bol som navštíviť starenku, ktorá bola už veľmi slabá. Zomierala. Prišiel som jej prislúžiť Večeru Pánovu a v dome, kde bývala, sa zhromaždila celá jej rodina. V izbe mohlo byť 15 – 20 ľudí. Keď som sa pomodlil, starenka pripojila aj vlastnú modlitbu: Povedala asi toto: Pane Ježiši, ja už nič na tomto svete nepotrebujem, iba Tvoje odpustenie mojich hriechov. Prijmi ma takú, aká som a prikry si ma svojou spravodlivosťou a milosťou. Prihovor sa za mňa u nebeského Otca... A potom prosila za rodinu a ich napredovanie vo viere a za svoj pokojný odchod z tohto života. Vtedy som si naplno uvedomil, čo to je za silu mať Ježiša za svojho Pána a Spasiteľa.

Vaša dlhoročná kňazská služba môže byť pre mladých, „začínajúcich“ duchovných inšpiratívna. Avšak, aké ste mali Vy vzory? Prípadne, aké osobnosti našej cirkvi Vás najvýraznejšie ovplyvnili?

Ovplyvnili ma predovšetkým moji rodičia. Neboli dokonalí, ale nikdy som nemal dôvod pochybovať o úprimnosti ich viery. Zaujímajú a priťahujú ma tiež ľudia, ktorí pre svoju vieru niečo obetovali, neraz i život, ale svojich zásad sa nevzdali. Vedeli, že nemôžu stratiť Spasiteľa, lebo až vtedy by prišli o všetko. Spomeniem Luthe-
ra, Komenského, Juraja Tranovského, farára Jozefa Bučku, mučeníka počas druhej svetovej vojny...

Hovorili sme už o rozmanitých stránkach pôsobenia duchovného. Nedelné kázania, zborové aktivity, cirkevné podujatia, organizácia a administrácia zboru, výchova mládeže, konfirmandov, výučba náboženstva. Svadby, krsty. Ale aj pohreby... Domnievam sa, že byť kňazom, ktorý naplno slúži veriacim – je veľmi psychicky náročné. Ako a kde čerpáte energiu?

Nie je veľa času na relax, no ak si nájdem chvíľu na oddych, veľmi rád športujem. V lete bicyklujem a plávam, nepohrdnem ani ľahkou turistikou, ani korčuľovaním v zime. Rád si pozriem pekný film a som rád s rodinou.

Vieme o Vás, že máte radi hudbu. Napokon, ste boli aj odborným konzultantom opery Víťazoslava Kubičku – Kristov dotyk. A keď kážete v Novom kostole, tak spievame melodické, radostné piesne... Takže, čím je pre Vás hudba?

Hudba je povznášajúcim umením. Aj v rodine radi spievame. Synovia hrajú na klavír a gitaru, s manželkou sme spievali duety a s oboma synmi sme boli členmi spe-

vokolu, manželka hrá na gitare a v mandolínovom súbore a spievala v dvoch operách Víťazoslava Kubičku. Hudba a spev je niečo, čo nie je len časné, zemské, ale je a bude aj v nebi. Každú peknú, povznášajúcu hudbu a spev milujem.

Rodina je téma, ku ktorej sa radi vraciate v kázňach. Čím je pre Vás ako kňaza – rodina?

Rodina mi je vzácnym Božím darom. Manželka stojí pri mne verne už 35 rokov. No povedzte, je málo Bratislavčaniek, ktoré by boli ochotné odísť z Bratislavy s manželom, ktorý nemá žiadne lukratívne zamestnanie, na dedinu, ďaleko od vlastnej rodiny, do neistých pomerov (keď hovoríme o období pred 32 rokmi). Nebol pre ňu problém starať sa o záhradku, o hydinu a ovečky, ale tiež o deti na besiedke, pomáhať s dorastom a mládežou a spevokolom a starať sa o dom a rodinu. Cez týždeň „šichta“ v robote, kde dochádzala autobusmi, cez víkend „šichta“ v domácnosti a v cirkevnom zbore. Manželka je žena do koča i do voza ☺. Vážim si ju a som za ňu Pánu Bohu vďačný. No a chlapci síce neboli anjelmi, ale v istom veku sa tiež stali dobrými pomocníkmi a spolupracovníkmi v doraste, v mládeži i v spevokole. Som vďačný Pánu Bohu za moju rodinu. Rozumieme si a aj keď starší syn s rodinou žije ďaleko, podporujeme sa, pomáhame si, modlíme sa za našu rodinu a máme sa radi.

Byť duchovným znamená mať oporu v Bohu, Božom slove a byť oporou iným, modliť sa za nich a viesť ich k modlitbám. Ako vnímate Vy modlitbu?

Keď sa pozerám na cestu, ktorou nás Pán Boh doteraz viedol, mnohokrát som sa pýtal, či tie zápasy, obete, snaženia, námaha – majú zmysel. A keď som aj zapochyboval, odvahu do ďalšej služby som nachádzal v modlitbách a v Božom slove. Milujem našu evanjelickú cirkev, modlím sa za ňu a túžim po tom, aby v nej ľudia nachádzali skutočný duchovný domov, priateľstvá, porozumenie, umenie odpúšťať. Aby tu prežívali požehnanie evanjelia a dotyk Boží, aby sa tu učili modliť a skusovali silu modlitby a lásku spoločenstva. Aby byť evanjelikom znamenalo zároveň aj byť človekom láskavým, ktorý vie v Koho uveril, ktorý nežije len sebe, ale ktorý má charakter Kristov.

**EVA BACHLETOVÁ,
členka cirkevného zboru**

NA SLOVÍČKO S RIADITEĽOM HOSPODÁRSKEJ SPRÁVY NÁŠHO ZBORU

Ing. Martin Kováč

Koncom marca 2012 sa na zasadnutí zborového presbyterstva uskutočnilo výberové konanie do novovytvorenej funkcie „riaditeľ Hospodárskej správy cirkevného zboru“, v ktorom uspel **Ing. Martin Kováč**. Novému pracovníkovi cirkevného zboru sme preto položili niekoľko otázok.

Prečo ste sa rozhodli uchádzať o toto miesto?

Vzdelaním som stavebný inžinier, mám dlhoročné skúsenosti z oblasti správy bytových domov. Som členom cirkevného zboru viac ako 13 rokov, a tak situáciu v zbore dobre poznám. V rokoch 2002 až 2008 som pôsobil vo funkcii presbytera nášho cirkevného zboru. 10 rokov som pracoval pre verejný sektor na Ministerstve kultúry SR, v Združení miest a obcí Slovenska a v ostatných dvoch rokoch som vykonával funkciu splnomocnenca vlády SR, takže mám potrebný prehľad o administratívnych a riadiacich požiadavkách na výkon takejto náročnej funkcie a dostatok skúseností s komunikáciou a spolupracou s úradmi. Touto formou mi dovoľte vyjadriť poďakovanie členom presbyterstva cirkevného zboru za dôveru, ktorú mi vyjadrili pri výbere do tejto funkcie.

Aké boli Vaše prvé kroky vo funkcii?

Funkciu som začal vykonávať začiatkom apríla 2012, pričom moje prvé kroky pozostávali z oboznámenia sa so stavom hospodárenia a stavom hospodárskej správy cirkevného zboru (mat-

kocirkvi), ktorej kancelária sa nachádza od začiatku tohto roka v objekte Evanjelického domu starostlivosti (EDS) na

Partizánskej 2. Vykonal som ihneď úvodné stretnutia a rozhovory so všetkými pracovníkmi a spolupracovníkmi cirkevného zboru, ako aj so spolupracujúcimi organizáciami (najmä ohľadne prevádzky a správy budov). Rovnako som v prvých dňoch absolvoval obhliadku s cieľom zistiť stav dostavanosti priestorov určených pre Domov dôchodcov v objekte EDS. Zároveň som osobne prešiel všetky budovy, ktoré vlastní cirkevný zbor, a ktoré spravuje do konca tohto kalendárneho roka spoločnosť PPA správa budov, s.r.o. Navštívené objekty som súčasne nafotil, pričom z výberu fotografií som pripravil malú fotografickú výstavu, ktorá je teraz vystavená na stenách zasaďačky Hospodárskej správy cirkevného zboru (HS). Ukazuje sa, že tieto fotografie nám pomáhajú lepšie porozumieť tomu, o čom častokrát hovoríme a čo máme v dennej starostlivosti. Z HS sa snažím vytvoriť plnohodnotný komunikačný a riadiaci uzol pre orgány cirkevného zboru a profesionálnu správu majetku cirkevného zboru.

Ktoré úlohy považujete za hlavné?

Presbyterstvo cirkevného zboru mi jasne definovalo prioritné úlohy, ktoré mám

zabezpečiť. Patria medzi ne finančná podpora dcérocirkví v zmysle schváleného rozpočtu na rok 2012, zabezpečenie inventarizácie majetku cirkevného zboru, ktorú je potrebné vykonať do konca mája 2012, zabezpečenie profesionálnej správy nehnuteľností cirkevného zboru po ukončení správy súčasným správcom (koncom roka 2012) a vypracovanie návrhu transformácie dcérocirkví na samostatné cirkevné zboru. K prioritným úlohám radím aj zabezpečenie odstránenia havarijných situácií na majetku matkocirkvi, podporu odstránenia havarijných situácií na nehnuteľnostiach dcérocirkví, ako aj dokončenie priestorov pre Domov dôchodcov v objekte EDS na Partizánskej 2.

Čo si želáte v oblasti zlepšenia hospodárenia a správy nehnuteľností?

Za ostatných 8 rokov sa dosiahlo výrazné zlepšenie stavu nehnuteľností cirkevného zboru a stabilizácia hospodárenia. Priestor pre ďalšie zlepšenie však stále existuje v rôznych oblastiach, napríklad lepším prenajatím nevyužívaných priestorov alebo znižovaním nákladov na energie. Toto je však podmienené dobrou spolupracou so zástupcami dcérocirkví, s členmi a partnermi cirkevného zboru. Potrebné je, aby každý z nás prijal svoju časť spoluzodpovednosti za hospodárske, programové smerovanie a výsledky tak na úrovni matkocirkvi, ako aj na úrovni dcérocirkví. Prijatím nového zborového štatútu v roku 2011 sa upravili podmienky pre celkové zlepšenie hospodárenia s majetkom, ktoré bezprostredne súvisí s bohoslužobným, duchovným a sociálnym životom v našom

cirkevnom zbere (išlo predovšetkým o majetok, ktorý sa delimitoval na dcérocirkvi). Zaviedla sa adresnejšia zodpovednosť za spravované veci. V jednotlivých dcérocirkvách boli do práce zapojení mnohí noví spolupracovníci, čo umožnilo lepšie spoznať a zlepšiť prevádzku budov, ale aj budovať základy udržateľného hospodárenia dcérocirkví. Za dôležitú považujem modlitebnú podporu členov nášho cirkevného zboru za našu prácu v rámci Hospodárskej správy cirkevného zboru a osobitne aj za dokončenie priestorov pre Domov dôchodcov v priestoroch EDS. Pri hospodárení s majetkom nášho cirkevného zboru by sme mali uplatňovať zásady dobrého kresťanského šafárenia. Je to dôležité tak z dôvodu rozvoja jednotlivých zložiek cirkevného zboru, ako aj z dôvodu zvýšenia našej schopnosti financovať rôzne programové, investičné či prevádzkové aktivity matkocirkvi i jednotlivých dcérocirkví, ktoré sú prirodzenou súčasťou nášho zboru.

Ako je možné s Vami efektívne komunikovať?

Na komunikáciu je najvhodnejšie využívať naše nové mailové adresy. Moja mailová adresa je riaditel@ecavba.sk a mailová adresa na Hospodársku správu cirkevného zboru, kde je našou administratívnou pracovníčkou sestra Dr. Ingrid Sovišová, je hospodarskasprava@ecavba.sk. Kancelária HS sa nachádza v objekte EDS na Partizánskej 2.

Redakcia Evanjelickej Bratislavy Vám a Vaším spolupracovníkom praje veľa Božieho požehnania vo Vašej práci.

Audit pre špeciálne účely

K ekonomickým aspektom zámen majetku zbórom

Cirkevný zbor ECAV Bratislava

Page 1 / 6

RENTABIL BRATISLAVA s.r.o. Vranovská 6 851 01 Bratislava Slovakia, IČO: 313 848 89,

Register: OROS BAI, VI. č. 8024/3, auditor č.181

rentabil@rentabil.sk, **421/2 / 6381 0252, 0257, Fax: **421/2 / 6381 0250

Právna charakteristika účtovnej jednotky

Cirkevný zbor Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania na Slovensku v Bratislave

Konventná 11
811 03 Bratislava

Štátom registrovaná cirkev v zmysle zákona 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkvi a náboženských spoločnosti na Ministerstve kultúry SR. Potvrdenie právnej subjektivity číslo MK-6454/2004-320 zo dňa 12. júla 2004

Číslo: 203/Na-96/520

Právna forma: štátom registrovaná cirkevná organizácia

Deň zápisu: Ústava Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania na Slovensku bola prijatá 22. júna 1993 v Uhrovci. Cirkevný zbor má odvodenú právnu subjektivitu.

IČO: 31 744 702

DIČ: 2020856156

Základné imanie: 35 359 384,10

Štatutárny zástupca: predsedaajúci farár: Mgr. Martin Šefranko
Zborový dozorca: Ing. Stanislav Páľal

**Správa o overení súladu
zámen majetku cirkevného zboru ECAV Bratislava
s platnými predpismi evanjelickej cirkvi a. v. a všeobecne platnými
predpismi v SR**

Presbyterstvu:

Boli sme požiadaní, aby sme overili a zhodnotili oprávnenosť zámen majetku podľa príloh. Podklady nám poskytli nasledujúce osoby:

- Mgr. Veronika Dolhá, účtovník zboru – matkocirkvi
- Ing. Páľal, zborový dozorca
- Ing. Kováč, riadiaci pracovník hospodárskej správy zboru.

Podklady pre hodnotenie:

Cirkevné predpisy:

Zápisy z hospodárskej správy a z konventov cirkvi za predchádzajúce obdobia

Zápisy z presbyterstva

Znalecké posudky na jednotlivé nehnuteľnosti

Zámenné zmluvy

Návrh na vysporiadanie nedoplatku v zlate.

Potvrdenie Tatra banky a.s. o odovzdaní – prevzatí zлата do úschovy v trezore.

Na základe informácií poskytnutých pri ústnom jednaní si dovoľujeme skonštatovať nasledovné.

Vymieňané nehnuteľnosti – zo strany cirkevného zboru:

1. Vymieňaný majetok – byty boli v dome postavenom v 19. storočí.
2. Ich technický stav bol havarijný.
3. Išlo o byty v dome, ktorý bol na 67,27% vo vlastníctve zboru, (takže dom nebol vo výlučnom majetku zboru a bol taktiež v havarijnom stave)
4. Boli to byty, v ktorých nájomné bolo zo zákona regulované, a preto neumožňovalo získať v dohľadnom období prostriedky ani na jednoduché opravy, a nie to ešte na rozvoj a opravy zvyšku fondu nehnuteľností zboru.

Vymieňané nehnuteľnosti – zo strany zmluvného partnera:

- Byty boli po rekonštrukcii, a ich technický stav bol všeobecne lepší ako stav vymieňaných – vid' súdnoznalecké posudky
- Dom Tavarikova osada získaný ako bydlisko pre farára bol nový, po kolaudácii.
- V žiadnom z nich nie je regulované nájomné.

Pokiaľ ide o zámennú zmluvu číslo 4, v nej došlo k zámene bytu – nehnuteľnosti za technologické zariadenie. Zároveň so zmluvou bol podpísaný aj dodatok číslo 1, a kúpna zmluva, ktorá slúžila ako záruka pre Svet Čokolády - distribúcia s.r.o..

Informácie a výklad nám boli podané Ing. Páľalom, Ing. Kováčom a Mgr. Dolhou.

Podľa vysvetlenia Ing. Páľala, neboli splnené všetky náležitosti, ktoré by umožnili realizovať zápis. Preto na požiadavku katastra bol zápis vykonaný na základe kúpnej zmluvy. Táto však nezrušila platnosť zámennej zmluvy, ale bola iba jej technickým prostriedkom pre realizáciu zámeny, a zároveň vyriešila časový nesúlad vyplývajúci z toho, že kotolne neboli realizované a skolaudované.

Táto zámena pozostávajúca troch častí nebola dosiaľ ukončená.

1. Kotelňa v objekte školy zriadenej Západným distriktom ECAV – bola odovzdaná do užívania a skolaudovaná.
2. Kotelňa na Legionárskej - zatiaľ nie je realizovaná, nakoľko doteraz nebolo vydané stavebné povolenie.
3. Časť pozemku pod prístupovou cestou k domovu dôchodcov - doteraz nebol vyriešený.

Podmienkou dodržania zámennej zmluvy je, aby cirkevný zbor Legionárska zložené peňažné prostriedky použil výhradne na rekonštrukciu tepelného zdroja.

Z titulu zámen číslo 2, 3 a 4 vznikli rozdiely v úhrne 104.610,- €. ktoré pre prieťahy so zabezpečením zborovej miestnosti a nevysporiadanú časť pozemku. Svetom čokolády distribúcia s.r.o. bolo navrhnuté dňa 4.4. 2012, aby sa rozdiel nevyrovnanej hodnoty zložil v banke vo forme investičného zlata, čo by ukončilo zmluvné vzťahy.

Predložená potvrdenka z Tatra banky a.s. zo dňa 17. 4. 2012 potvrdzuje uloženie zlata v celkovej sume 107.053,10 €. Zisk v sume 2443,07€ vznikol z titulu zmeny hodnoty zlata.

K danému dňu je saldo obchodovania v prospech zboru 2562,80 €.

Predsedenstvo zboru realizovalo zámenny na základe uznesenia výročného konventu Bratislavského zboru konaného dňa 29. 4. 2007 v Novom kostole - Trojročného plánu rozvoja cirkevného zboru, ktorý ako prioritnú úlohu uložil riešenie priestorového zabezpečenia potrieb vtedajšieho pastorálneho obvodu Dúbravka.

Podľa oznámenia č. 5/03 Osobitného senátu generálneho súdu ECAV GS-8/03, je potrebné za scudzenie považovať iba zámenu, pri ktorej by došlo k zápornému rozdielu z hodnôt majetku, aj v zmysle cirkevného zákona 2/1999 o hospodárení cirkevných organizačných jednotiek v znení neskorších zmien a doplnkov, skutočný rozdiel tu je v prospech cirkvi, keďže kúpna zmluva bola iba technickým prostriedkom realizácie zámennej zmluvy podľa požiadaviek katastrálneho úradu, vyhlasujeme, že žiadne všeobecne záväzné predpisy neboli podľa našich znalostí porušené, a nám sa javí, že zámena prebehla aj v súlade s nám dostupnými cirkevnými predpismi.

V Bratislave, dňa 11.05.2012

RENTABIL BRATISLAVA s.r.o.
 Vranovská 6, 851 01 Bratislava
 Obchodný register BA I, Oddiel sro, 8024/B
 Licencia SKAu 81

Ing. Martin Rebro
 Certifikovaný auditor
 Licencia SKAu č. 776

Podklady k audítorskej správe - záměna bytov .

Záměna 1

Cena				Šimon Hůlka	
ECAV	pozemok	Cena byt		Byt 11	
Byt 7	27370,52	72072,99	99443,51	Byt 12	79000
Uplatnená			99444,21		127780
Byt 12	29510,89	77705,17	107216,06		
Spolu			206660,27		206780
Rozdiel					-119,73

Záměna 2

Cena				Svet čokolády	
ECAV	pozemok	Cena byt		Byt č. 1	
Byt 6	13625,37	60417,54	74042,91	Byt č. 4	58600
Byt 11	13408,33	59469,04	72877,37		67300
Spolu			146920,28	0	125900
ROZDIEL					21020,28

Záměna č. 3

Cena				Svet čokolády	
ECAV	pozemok	Cena byt		dom č. 5755	
Byt č. 2	11479,07	50899,12	62378,19		324559,85
Byt č. 8	22069,31	97870,02	119939,33		
Byt č. 10	15992,15	70917,99	86910,14		
Byt č. 13	22406,93	99364,08	121771,01		
Spolu			390998,67		324559,85
ROZDIEL					66438,82

Záměna č. 4

Cena				Svet čokolády	
ECAV	pozemok	Cena byt			
Byt č. 9	16863,76	74787,44	91651,2	74500	
Spolu			91651,2	74500	
ROZDIEL					17151,2

Spolu za všetky záměny: 104490,6

Zlato svet čokolády	104610
Hodnota zlata	107053,1
Žisk zo zlata	2443,07
Rozdiel celkove (v prospech ECAV)	2562,8

Príloha: Znalecké posudky k nehnuteľnostiam

Podklady k auditorskej správe - záměna bytov, doplňující údaje.

Technická hodnota budov - údaj pre porovnanie stavu nehnuteľnosti

Záměna č. 1

CZ ECAV		Šimon Hůlka	
Technická hodnota		Technická hodnota	
Byt 7	19970,35	Byt 11	30278,68
Uplatněná		Byt 12	48564,86
Byt 12	21531,08		
Spolu	42031,43		78843,54
Rozdíl			36812,1

Záměna č. 2

CZ ECAV		Svet čokolády	
Technická hodnota		Technická hodnota	
Byt 6	18285,05	Byt č. 1	22445,6
Byt 11	18029,39	Byt č. 4	25748,77
Spolu	36314,44		48194,37
Rozdíl			11879,93

Záměna č. 3

CZ ECAV		Svet čokolády	
Technická hodnota		Technická hodnota	
Byt č. 2	13719,44	dom č. 5735	138812
Byt č. 8	26380,06		
Byt č. 10	19115,36		
Byt č. 13	26782,77		
Spolu	85997,63		138812
Rozdíl			52814,37

Technická hodnota 1 - 3

199813,5	Rozdíl a prospekch čboru	263648,91	103896,4
----------	-----------------------------	-----------	----------

Záměna č. 4

CZ ECAV		Svet čokolády	
Technická hodnota		Technická hodnota	
Byt č. 9	20158,34	NA	
Spolu			
Rozdíl			

Zdroj: Znalecké posudky k nehnuteľnostiam

Tatra banka, a.s., Odbor privátneho bankovníctva, Hodžovo námestie 3, 811 06 Bratislava 1
IČO: 00 686 930, IČ DPH: SK2020408522,
zapísaná v Obchodnom registri Okresného súdu Bratislava I, Oddiel Sa, vložka číslo 71/B

Bratislava
17.04.2012

Vec: Potvrdenie

Odbor privátneho bankovníctva Tatra banky, a.s. týmto potvrdzuje, že Tatra banka, a.s. predala dňa 03.04.2012 investičné zlato s nasledovnou špecifikáciou:

- 1) zlatá tehlička s hmotnosťou 50 g a s vyrazeným logom Münze Österreich, rýdzosťou 999,9/1000, logom značca a výrobcu Argor Heraeus SA a číslom zlatej tehličky 180591, celková kúpna cena EUR 2.082,80
- 2) zlatá tehlička s hmotnosťou 20 g a s vyrazeným logom Münze Österreich, rýdzosťou 999,9/1000, logom značca a výrobcu Argor Heraeus SA a číslom zlatej tehličky 178538, celková kúpna cena EUR 837,43
- 3) zlatá tehlička s hmotnosťou 5 g a s vyrazeným logom Münze Österreich, rýdzosťou 999,9/1000, logom značca a výrobcu Argor Heraeus SA a číslom zlatej tehličky 162940, celková kúpna cena EUR 217,30
- 4) zlatá tehlička s hmotnosťou 1000 g a s vyrazeným logom Münze Österreich, rýdzosťou 999,9/1000, logom značca a výrobcu Argor Heraeus SA a číslom zlatej tehličky 94656, celková kúpna cena EUR 41.557,60
- 5) zlatá tehlička s hmotnosťou 500 g a s vyrazeným logom Münze Österreich, rýdzosťou 999,9/1000, logom značca a výrobcu Argor Heraeus SA a číslom zlatej tehličky 45517, celková kúpna cena EUR 20.785,98
- 6) zlatá tehlička s hmotnosťou 500 g a s vyrazeným logom Münze Österreich, rýdzosťou 999,9/1000, logom značca a výrobcu Argor Heraeus SA a číslom zlatej tehličky 30375, celková kúpna cena EUR 20.785,98
- 7) zlatá tehlička s hmotnosťou 500 g a s vyrazeným logom Münze Österreich, rýdzosťou 999,9/1000, logom značca a výrobcu Argor Heraeus SA a číslom zlatej tehličky 10656, celková kúpna cena EUR 20.785,98.

Ing. Rastislav Lopis
privátny bankár

Ing. Radoslav Žák
privátny bankár

DOKONČENIE PRIESTOROV PRE DOMOV DÔCHODCOV SA BLÍŽI

Dokončenie priestorov pre Domov dôchodcov v priestoroch Evanjelického domu starostlivosti (EDS) patrí k dlhodobým úlohám nášho cirkevného zboru a blíži sa do finále. Po viac ako troch rokoch opráv môžeme konštatovať, že dokončenosť úpravy priestorov k začiatku tohto roka dosiahla 85%. Potešiteľné je to, že dnes je v EDS pre pripravovanú činnosť Domova dôchodcov k dispozícii viacero ambulancií, ako napr. ambulancia všeobecného lekára či urológa, v objekte sa tiež nachádza lekárňa. Pre klientov zariadenia bude k dispozícii aj kaplnka. Druhé a tretie nadzemné podlažie objektu, kde budú bývať klienti zariadenia a pracovať pracovníci zariadenia, je až na malé detaily ukončené. Potrebné je už len vybavenie nábytkom. Podarilo sa nám spracovať potrebnú dokumentáciu, ktorá zosúladiť požiadavky na technickú a technologickú prevádzku takéhoto zariadenia. Doterajšie náklady na opravu a obnovu priestorov Domova dôchodcov v objekte EDS, preinvestované najmä za ostatné 3 roky, boli na úrovni 720 000 €. Na úplné dokončenie priestorov je však potrebná suma 220 000 €, ktorá je určená na dobudovanie požiarneho schodiska, dokončenie obkladov, maľby a dlažby na prvom nadzemnom podlaží (zahŕňa chodby, kuchyňu, jedáleň, práčovňu a obslužné priestory), dofinancovanie a nainštalovanie zariadení kuchyne, práčovne a sušiarne, nainštalovanie zariadení predmetov (vodovodné batérie, drezy a pod.), výmenu vstupných dverí do priestorov zariadenia a vybavenie nábytkom.

Na získanie potrebných finančných prostriedkov v objeme 220 000 € je možné v súčasnosti využiť čiastočne niektoré vlastné finančné zdroje s tým, že celú túto potrebnú investíciu sme schopní ako cirkevný zbor prefinancovať z vlastných zdrojov v horizonte 6 – 8 mesiacov. Priestory však potrebujeme dokončiť skôr, najlepšie do konca augusta tohto roku, aby sa mohla čo najskôr rozbehnúť činnosť Strediska Evanjelickej diakonie v týchto priestoroch. Preto sme so súhlasom presbyterstva CZ a na základe uznesenia konventu CZ založili účelový účet určený na sústredenie finančných prostriedkov potrebných na dokončenie priestorov pre účely Domova dôchodcov. Na tomto účte sústredíme disponibilné účelovo určené finančné prostriedky cirkevného zboru, pričom na tento účet je možné prispieť aj vo forme finančného daru, príspevku alebo finančnej pôžičky. Tento účelový účet (matkocirkvi) je vedený ako účet nášho cirkevného zboru (CZ ECAV na Slovensku Bratislava) v Slovenskej sporiteľni a. s., názov účtu je: Domov dôchodcov – EDS a číslo účtu je 5028581145/0900.

Naplneniu nášho dlhodobého zámeru, dokončiť obnovu priestorov a spustiť činnosť Domova dôchodcov, môže pomôcť aj pôžička finančných prostriedkov od členov cirkevného zboru. S takouto formou pôžičky sme mali v našom cirkevnom zbore pozitívnu skúsenosť, keď členovia zboru požičali financie na odkúpenie sobášnej siene

Pohľad na budúci Domov dôchodcov z dvora EDS

Stretnutie Správnej rady SED Bratislava a konzultačného tímu

v Dúbravke pred viacerými rokmi. Finančné prostriedky im vtedy náš zbor riadne a v dohodnutom čase vrátil. Ak by ste mali záujem pomôcť nám poskytnutím takejto pôžičky, obráťte sa, prosím, na predsedníctvo nášho cirkevného zboru, ktoré s Vami uzavrie protokol o poskytnutí finančnej pôžičky. Prípadný záujem o stretnutie v tejto veci avizujte na emailovej adrese hospodarskasprava@ecavba.sk pracovníkom Hospodárskej správy CZ.

Pre úplnosť informácie o tom, že predpoklady pre rozbehnutie činnosti Domova dôchodcov sa zásadne zlepšili, je aj zriadenie Strediska Evanjelickej diakonie Bratislava (SED Bratislava). Stredisko Evanjelickej diakonie Bratislava zriadila Evanjelická diakonia ECAV na Slovensku dňa 10. apríla 2012 v zmysle svojho štatútu a na základe uznesenia č. 16/1-2012 zo dňa 3. februára 2012 Generálneho presbyterstva ECAV na Slovensku. SED Bratislava má sídlo na Partizánskej ulici 2 v objekte EDS. SED Bratislava je samostatným právnym subjektom (IČO: 42261783) v zmysle svojho štatútu, ktorého činnosť je zameraná na poskytovanie sociálnych služieb pre seniorov a zdravotne ťažko postihnutých občanov. Štatutárnym orgánom SED Bratislava je jeho správca Stanislav Páfal. Riadiacim orgánom SED Bratislava je jej správna rada, ktorá má piatich členov, kde majú svoje zastúpenie zástupovia našich dcérocirkví. Členmi správnej rady SED Bratislava sú:

ELENA SAJTÁKOVÁ - zástupca CZ ECAV Bratislava, Dcérocirkev Konventná,
RUŽENA MICHALČÍKOVÁ KRAMÁ-

ROVÁ - zástupca CZ ECAV Bratislava, Dcérocirkev Dúbravka,
MARTIN DZIAK - zástupca CZ ECAV Bratislava, Dcérocirkev Legionárska,
OLGA REPTOVÁ - zástupca Bratislavského seniorátu ECAV na Slovensku,
JÁN HUBA - zástupca Evanjelickej diakonie ECAV na Slovensku.

Dňa 27. apríla 2012 sa uskutočnilo prvé zasadnutie členov správnej rady SED Bratislava v zasadačke Hospodárskej správy cirkevného zboru na Partizánskej 2, ktoré bolo spojené s obhliadkou priestorov pripravovaného Domova dôchodcov. Ďalšie zasadnutie správnej rady sa uskutoční na prelome mája a júna tohto roku a medzi body rokovania bude patriť príprava výberového konania na obsadenia funkcie riaditeľa SED Bratislava, voľba predsedu správnej rady, príprava projektu a rozpočtu SED Bratislava, príprava nájomnej zmluvy na prenájom dokončených priestorov domova dôchodcov od nášho cirkevného zboru. SED Bratislava tak bude zodpovedná za starostlivosť o klientov, financovanie strediska, za zamestnancov strediska, prevádzku kuchyne a celého zariadenia. Náš cirkevný zbor poskytne stredisku plnohodnotné priestory, nájomná zmluva bude riešiť úhradu nákladov za energie a služby súvisiace s prevádzkou časti budovy, kde sa bude nachádzať domov dôchodcov, ako aj úhradu nájomného za prenajatú plochu na primeranú tvorbu fondu údržby a opráv, aby bolo možné priestor udržiavať dlhodobo v dobrom stave.

STANISLAV PÁFAL,
zborový dozorca

SPRÁVA BUDOV A INVENTARIZÁCIA MAJETKU CIRKEVNÉHO ZBORU ECAV BRATISLAVA

Hospodárska správa cirkevného zboru má pred sebou dve aktuálne úlohy: zabezpečiť vykonanie inventarizácie majetku cirkevného zboru do konca mája 2012 a navrhnúť nový model správy budov, ktorý bude realizovaný po ukončení výkonu správy budov súčasným správcom, spoločnosťou PPA správa budov s.r.o., a to koncom tohto roka. Budovy, ktoré boli na prelome rokov delimitované na dcérocirkvi, dnes už spravujú samostatne jednotlivé dcérocirkvi.

Inventarizácia majetku cirkevného zboru pozostáva z fyzickej kontroly budov, stavu vybavenia ich priestorov, kontroly účtovnej hodnoty majetku a účtovne evidovaného majetku. Inventarizáciu vykonáva inventarizačná komisia, ktorá má 12 členov. Inventarizácia sa vykonáva od polovice do konca mája, pričom inventarizačný protokol bude pripravený k záverečnému podpisu koncom prvého júnového týždňa.

Hospodárskym cieľom pri správe budov vo vlastníctve matkocirkvi je udržať a postupne zvyšovať mieru prenájmu budov a priestorov v nich o tie časti, ktoré sú dnes nevyužívané alebo rozostavané. Tieto rezervy sú najmä vo využívaní povalových a pivničných priestorov, málo využívané máme dnes iba dve budovy z desiatich, kde sme už vykonali kroky, ktoré budú viesť k ich skorému oživeniu a využitiu. Na fotografii je napr. budova na Jozefskej ulici č. 6, v ktorej práve zabezpečujeme vyčistenie priestorov, opravu strechy a jej prípravu na rozšírenie jej využitia. Hospodársky prí-

nos bude znamenať aj dokončenie úpravy priestorov v objekte EDS a ich skoré prenajatie Stredisku evanjelickej diakonie Bratislava na rozbehnutie činnosti Domova dôchodcov, nakoľko sa budeme môcť potom zamerať na ďalšie potreby v oblasti obnovy a údržby budov, vrátane odstránenia niektorých havarijných situácií. Dobrým hospodárením tak bude môcť matkocirkev efektívnejšie pomôcť dcérocirkvám, ako to ukladá schválený rozpočet cirkevného zboru na rok 2012.

Správu budov postupne preberá už dnes Hospodárska správa cirkevného zboru s cieľom zaviesť od konca tohto roka nový model správy budov, bytových a nebytových priestorov. Postupné zmeny čaká aj využívanie bytov, v ktorých bolo doteraz regulované nájomné. Cirkevný zbor bude postupovať v tejto oblasti podľa zásad bytovej politiky, ktorá sa pripravuje na prerokovanie a schválenie zborového presbyterstva. Ukončenie správy budov spoločnosťou PPA správa budov, s.r.o. je spojené so súčasnou transformáciou správy majetku cirkevného zboru a pripravovaným zámerom vzniku troch samostatných cirkevných zborov transformáciou súčasného cirkevného zboru. Za najvhodnejší a najstabilnejší model správy budov pre účely cirkevného zboru, ktorý bude vyhovovať potrebám nášho cirkevného zboru, považujem inštitút (právnu formu) – spoločenstvo vlastníkov bytov a nebytových priestorov, ktorý je definovaný v zákone č. 182/1993 Z. z. o vlast-

Budova na Jozefskej 6, kde prebiehajú stavebné úpravy

níctve bytov a nebytových priestorov. Výhodný je najmä preto, lebo umožňuje na báze samosprávy a pri jasnom vymedzení úloh správcu tvorbu fondu údržby a opráv a efektívne zabezpečenie rozúčtovania služieb za energie a spoločné služby. Umožňuje transparentne a efek-

tívne spravovať majetok, pričom náklady na samotné zabezpečenie správy budov sú veľmi nízke, na úrovni okolo 5 % výnosov z nájmu.

MARTIN KOVÁČ,
riaditeľ Hospodárskej správy CZ

Z DIANIA V DCÉROCIRKVI DÚBRAVKA

V Dúbravke sme v rámci naplnenia svojho misijného poslania začali evangelizačné stretnutia nazvané Maják. Chceme, aby svetlo Božieho slova pomáhalo hľadajúcim správne sa zorientovať v úskaliach života. Zatiaľ sú tieto

stretnutia raz mesačne v nedeľu populudní. Popri zvesti Božieho slova a sveďectvách znie súčasná kresťanská pieseň a hudba a je priestor aj na spoločné modlitby.

Kvôli vonkajšej misii sme sa rozhodli

Evanjelizačné stretnutie Maják

Služby Božie v Ev. zborovom dome v Dúbravke

prispievať mesačnou sumou 100,-€ v priebehu dvoch rokov na misijný projekt brata Slavomíra Straku. V rámci organizácie Wycliffe má byť toto leto vyslaný do Malajzie ako misionár – lingvista. Jeho úlohou je študovať jazyk určitého miestneho kmeňa a zabezpečiť preklad Novej zmluvy do tohto jazyka. Brat Slavomír mal v Dúbravke dve prezentácie a poslušil aj zvestou Božieho slova.

Z obvyklého zborového života nás potešila pekná účasť na službách Božích aj pred veľkonočnými sviatkami, aj počas nich. Tiež sme radi, že ožilo aj darcovstvo, takže pomaly môžeme uvažovať aj o menších investíciách do zborového domu.

Mrzí nás, že sa nám nedarí podchytiť mládež. Každý štvrtok sa stretávame zatiaľ početne v skromnom spoločenstve, ale veríme, že postupne nám Pán Boh

pridá mladých ľudí. Sme radi, že tento rok máme 6 konfirmandov v prvom ročníku prípravy.

Po letnom období by sme sa chceli viac zamerať na mladé rodiny formou seminárov pre manželstvo a chceli by sme pripraviť nejaké voľné podujatie pre verejnosť najmä z okolia zborového domu, lebo napriek tomu, že tu sme už 17 rokov, stále ani ľudia z najbližšieho okolia nevedia, čo je v bývalej sobášnej sieni.

Vnímame ako Božiu milosť to, že v anonymnom a odcudzenom prostredí sídliska máme spoločenstvo bratov a sestier spojených Božou láskou, oddaných službe nášmu Pánovi a podporujúcich svoj cirkevný zbor modlitbami, prakticky aj finančne. Veríme, že touto milosťou nás Pán Boh povedie aj naďalej.

JÁN HROBŇ,
zborový farár Dcérocirkvi Dúbravka

NIEKTORÉ MÚRY MÔŽEME NECHAŤ PADNÚŤ (Z diania v Dcérocirkvi Konventná)

V ostatných mesiacoch sa v našej dcérocirkvi udiali zaujímavé udalosti. Upútať nielen pozornosť tých, ktorí sú členmi zboru dcérocirkvi v Malom a Veľkom kostole, ale aj širokých vrstiev obyvateľstva, dokonca i médií. Niektoré nás potešili a iné sme jednoducho museli uniesť.

1. Ukončila sa oprava poškodených píšťal organu vo Veľkom kostole. Naplneniu katastrofických scenárov havárie poškodených prospektových píšťal zabránila rakúska firma Rieger Orgelbau. Oprava sa konala pod každodenným dohľadom brata organistu Prof. J. V. Michal-

ku a odborného garanta opravy Dr. M. Mayera. 29. 1. 2012 sme vďaka Pánu Bohu a mnohým darcom prejavili na službách Božích, v rámci ktorých zazneli organové skladby v interpretácii nášho brata organistu a skladby pre organ a trúbku tiež v podaní J. V. Michalku a Juraja Bartoša. Po službách Božích bola v Starom lýceu prezentácia fotodokumentácie priebehu konania tejto opravy, zúčastnilo sa jej niekoľko desiatok poslucháčov.

Už pri príprave tejto opravy organu sa uvažovalo o možnosti spojiť ju s gene-

Dobry trh na Panenskej sa konal aj v areáli našich kostolov

rálnym čistením nástroja, čo sa však pre nedostatok financií neuskutočnilo. Preto sme v nedeľu Cantate, 6. mája 2012, začali novú zbierku. Generálne čistenie, ktoré je pre organ nevyhnutné každých 10 rokov, by sme chceli ukončiť v januári roku 2014, kedy si pripomenieme 90. výročie posvätenia tohto kráľovského nástroja. Na milodary bola zhotovená aj maketa drevenej organovej píšťaly, ktorú vyhotovil organár Ján Valovič.

Aj túto zbierku odštartovali služby Božie, kde sme si v interpretácii Juraja Bartoša, Jozefa Benciho a Jána V. Michalku vypočuli skladby M. Regera, J. L. Bellu a H. Tomasiho. Aby sme v podporovaní a pestovaní kvalitnej liturgickej a koncertnej organovej hudby na službách Božích i na koncertoch mohli pokračovať, potrebujeme Božiu pomoc aj ľudskú podporu.

2. V pondelok po dcérocirkevnom konvente 20. 2. 2012 **padla časť historického múru**, ktorý ohraničuje náš areál. Roky sa nakláňal na obe strany – do záhrady aj do ulice. Sme Pánu Bohu vďační, že pád hradieb usmernil tak, aby sa nestalo nešťastie. Podrobnejšie sa k histórii niekoľkostoročného múra a možným príčinám jeho pádu vyjadruje historik Štefan Holčík v osobitnom článku. Na opravu múra je zriadený ďalší fond, kam putujú príspevky na tento účel. Múr s pomocou odborníkov v statike a pamiatkarov postavíme znova. Príprave sa venuje brat dozorca dcérocirkvi S. Gajdoš, kurátor VK M. Šebesta, brat presbyter Z. Samarjay.

S teologickou interpretáciou príčin padnutého múru by som bola opatrná. Môžeme však vylúčiť náznak nutnosti otvorenia sa okolitému svetu?

Prednáška Prof. J. Krivošovej o architektúre Malého kostola a dejinách cirkvi

3. Vo februári začala svoju činnosť Agentúra opatrovateľskej starostlivosti (AOS) SIMEON. Tam, kde naši skôr narodení alebo chorí bratia a sestry túžia popri uspokojovaní základných životných potrieb aj po blízkosti dôveryhodného človeka alebo po Božom slove, je naša služba vítaná. Stáva sa evanjelizáciou - pozvaním ku Kristu v Slove a v službe konkrétnej pomoci. Riaditeľkou AOS Simeon je sestra Bc. Eva Buncáková. Koordinátorkou a zároveň administratívnu pracovníčkou na Farskom úrade je presbyterka E. Stohlová, v úradných hodinách vám o službe poskytnú podrobné informácie. Opatrovateľka sestra K. Kurincová má pre svoju službu okrem vzdelania aj mimoriadnu empatiu a cit, aby seniorov pochopila i motivovala.

Všetkým trom sestrám vďačíme okrem riadenia a vykonávania ich profesionálnej opatrovateľskej služby aj za návštevy jubilantov v domácnostiach, ktoré sa stretávajú s veľmi dobrou odozvou. Výzvou stále ostáva hľadať zdroje pre financovanie.

4. V marci sa začal stretávať spevokol pod vedením našej kantorky dirigentky I. Sabanošovej. V jej odbornosti, ale aj tvorivom prístupe objavuje priemerne 10 ľudí radosť z harmónie, pôžitok zo spevu a preniká do tajomstiev hlasovej techniky.

5. V marci a máji sme otvorili brány do areálu našich kostolov pre Dobrý trh.

Táto iniciatíva sa deje pod záštitou starostky Starého mesta T. Rossovej a za našu dcérocirkev sa k organizátorom pridala sestra presbyterka pre prácu s deťmi

a mládežou H. Dojčanová. Panenská ulica ožila, zaparkované autá nahradili stánky s rozličnými predmetmi, dobrým jedlom a pitím, spievajúcimi kapelami. Bolo tu možné prechádzať sa a pozeráť, ochutnávať, ovoniávať alebo len tak debatovať. Atmosféra stánkov a počasie peknej jarnej soboty prilákali množstvo návštevníkov.

Aj pri tejto príležitosti sme sa už po štvrtýkrát mohli prezentovať. Najprv podujatiami, ktoré pripravila sestra farárka Hlačoková s členkami našej mládeže, teraz v otvorenom Malom kostole. Na Dobrom trhu zaujala aj takmer 50 poslucháčov v Malom kostole Prof. J. Krivošová prednáškou o architektúre Malého kostola a dejinách cirkvi podľa historických udalostí, zachytených v jej diele na obraze. O tom, že nie všetci kupujúci túžili len po tom, čo si môžu odniesť alebo užiť, svedčí fakt, že sa na obnovu padnutého múru vyzbieralo viac ako 350,- €.

Otvoriť brány stálo však ochotných bratov a sestry veľa času a energie. Úprave átria a dôslednému jarnému upratovaniu Malého kostola sa venoval brat kurátor MK O. Valentko s manželkou a sestra V. Cibulková. Tým, ktorí prišli občerstviť aj svojho ducha do kostola, ponúkol pater k stíšaniu a premýšľaniu pri hudbe aj brat organista Malého kostola brat R. Horváth. Počas celého dňa bdel v celom areáli kurátor VK a správca areálu brat M. Šebesta.

6. Väčšiu návštevnosť sme zaznamenali na viacerých poliach vnútromisijnej práce.

Viac ľudí prichádza na biblické hodiny, tvorivé dielne pre deti, cvičenia pre seniorov, za čo patrí vďaka Pánu Bohu aj viere ochotných dobrovoľníkov, ktoré svoju službu pravidelne ponúkajú.

7. V krátkej budúcnosti sa **plánujeme** aktívne zúčastniť týchto akcií:

a) 1. júna 2012 **Noc kostolov**

Od 18.00 do 24.00 budú v Malom kostole každú hodinu prebiehať rozličné aktivity, ich zoznam nájdete onedlho v bulletin DC Konventná.

b) 15. júna 2012 **Noc hudby**

Od 19.00 do 22.00 hodiny budú v Malom kostole každú hodinu organové koncerty, bližšie informácie budú tiež uvedené v bulletin DC Konventná.

c) 30. júna 2012 **Dobrý trh** – od 10.00 do 16.00 na Panenskej ulici.

O niekoľko dní uplynie rok od vzniku samostatných dcérocirkví. Popri mnohých otáznikoch, či bolo osamostatnenie dobré a čo v budúcnosti prinesie, máme veľa dôvodov na vďačnosť, radosť a nádej. V našej dcérocirkvi sme volili presbyterov na konkrétnu službu zboru, čo sa stále viac ukazuje ako veľmi dobré rozhodnutie.

Veríme, že to, čo sme zasiali, rastie a ak Pán Boh dá, prinesie úrodu, požehnanie. Ak Mu budeme veriť viac ako sebe, nechá padnúť múry nedôvery a pochybností v nás a my budeme naše brány môcť otvárať čoraz častejšie.

ANNA POLCKOVÁ,
predsedajúca farárka Dcérocirkvi
Konventná

SPADNUTÝ MŮR PRI LÝCEJNEJ ULICI STÁL MINIMÁLNE OD 17. STOROČIA

Nemecký cirkevný zbor prešporských evanjelikov augsburského vyznania používal s cisársko-kráľovským povolením medzi rokmi 1682 a 1776 modlitebňu pri terajšej Lýcejnej ulici na nároží Panenskej. Objekt navonok pripomínal skôr nejakú hospodársku stavbu. Mal nepravidelný obdĺžnikový pôdorys. Panenskej ulice sa dotýkal kratšou stranou. Druhou krátkou stranou susedil so záhradou kazateľov. Pri záhrade na ňu priamo nadväzovala menšia modlitebňa, v ktorej sa schádzali veriaci hovoriaci po maďarsky a po slovensky.

O starej modlitebni, vlastne artikulárnom kostole, sa v literatúre píše, že bola drevená. V skutočnosti mala z kameňa murované obvodové múry a len vnútorné konštrukcie, na ktorých spočívali po celom obvode emporý a krov strechy, boli drevenou tesárskou konštrukciou.

Známy je publikovaný pôdorys areálu evanjelických kostolov z roku 1774 (originál by mal byť v zborovom archíve). Je to vlastne projekt na situovanie novostavby kostola, ktorú povolila Mária Terézia. Dnešná Lýcejná ulička je na ňom označená ako „Cintorínska“ – „Friedhof-Gasse“. Bola totiž jediným prístupom k evanjelickému cintorínu, ktorý sa rozprestieral na mieste domov, ktoré v druhej polovici 19. storočia postavili po oboch stranách pozdĺž terajšej Konventnej ulice. Na cintoríne bol pochovaný aj Matej Bel (1684 až 1749), ktorý dlhé roky pôsobil ako kazateľ tunajšieho nemeckého cirkevného zboru.

Západné nárožie veľkej modlitebne pri

terajšej Lýcejnej uličke bolo zrezané, a v tak vzniknutom trojuholníkovom rozšírení uličky sa nachádzal hlavný vchod do sálového priestoru. Rozšírenie uličky o skosený roh budovy tu nápadne pripomínalo v pôdoryse vjazdu do vozových brán stodôl v úzkych priechodoch za domami na dedinách. Pred zriadením modlitebne sa aj tu nachádzali hospodárske dvory šľachtických a meštianskych domov. Nie je vylúčené, že pri stavbe modlitebne použili staršiu stodolu a zachovali jej pôvodný vjazd.

Za modlitebňou sa tiahol pozdĺž uličky nízky kamenný múrik, ohraničujúci nepravidelnú plochu farskej záhrady.

V roku 1776 dokončili stavbu nového veľkého nemeckého kostola na pozemku medzi domami, prístupnými z Panenskej (Nonnenbahn) a vtedajšej Školskej ulice (Schul-Gasse; teraz východný koniec Konventnej). Do nového chrámu preniesli z pôvodnej modlitebne oltárny obraz, dar od viedenských spolubratov, ktorý sa donedávna nachádzal v sakristii. Zo starej modlitebne pravdepodobne pochádza aj železné kované zábradlie, čiastočne znetvorené modernizáciou v 70. rokoch 20. storočia, ktoré vymedzuje priestor okolo oltára. Drevenú konštrukciu modlitebne, ktorá asi nebola v dobrom stave, rozobrali. Na ploche asi jednej tretiny zbúranej modlitebne, na nároží pri Panenskej ulici, postavili v roku 1778 skromnejší „malý“ kostol pre Maďarov a Slovákov.

Nezastavaná časť pôdorysu pôvodnej modlitebne potom slúžila ako hospo-

Pôdorys areálu evanjelických kostolov z roku 1774

dársky dvor prilahlej fary. Kamenný múr, zaručene staršieho pôvodu, ktorý oddeľoval záhradu od uličky, donedávna stál. Od 17. storočia ho viac rázy opravovali a zvyšovali. Jednu časť zbúrali, keď neďaleko Malého chrámu zriadili verejné záchody. Zachoval sa aj južný obvodový múr pôvodnej modlitebne, aj skosené nárožie múru, za ktorým býval vchod do nej. Na múre dodnes z bývalej

farskej záhrady vidno zamurované okenné otvory, ktoré svedčia o tom, že úroveň podlahy v modlitebni bola oveľa nižšie ako terajšia úroveň terénu a nižšie, ako sú dnes nivelety Panenskej a Lýcejskej ulice. Aj úroveň bývalej farskej záhrady (teraz nevkusné súkromné parkovisko pri Veľkom chráme) bola ešte pred 30 rokmi oveľa nižšie. Zvyšovanie zásypu po oboch stranách múru ohraničujúceho záhradu spôsobovalo jeho neprimerané vlhnutie. Zamrznutá voda v múre v súčinnosti s inak na zmeny vlhkosti a teploty reagujúceho betónového zvýšenia (koruny) múru (asi zo 40. rokov 20. storočia) spôsobila na konci minulej zimy nečakanú deštrukciu časti historického múru. Správna je požiadavka orgánov štátnej pamiatkovej starostlivosti, že múr treba obnoviť v pôvodnej výške a s použitím pôvodného materiálu. Zodpovedá to aj pôvodnému textu povolenia, ktoré udelila Mária Terezia tunajším evanjelikom: chrám nesmel stáť pri ulici a byť prístupný priamo z ulice. Mal byť postavený medzi domami, aby ho z ulice nebolo hneď vidno. Novopostavený chrám však rozmermi ďaleko presahoval všetky okolité nízke stavby a jeho strecha bola ešte dlho najväčšou strechou v celom okolí, veľmi dobre viditeľná aj z okien bytu kráľovnej v dnes už nejestvujúcom „novom paláci“ na Hrade.

ŠTEFAN HOLČÍK,
člen cirkevného zboru

Z DIANIA V DCÉROCIRKVI LEGIONÁRSKA

Od vydania predošlého čísla Ev. Bratislavy (4//2011) sa v Dcérocirkvi Legionárska konali viaceré podujatia, ktoré mali dobrý ohlas. Išlo o koncert gospelového súboru z Nemecka Joyful Voices (Červený mikrofón), benefičný organový koncert, na podporu 3-ročného chlapca, zo slovenskej komunity v Srbsku, Milanka Ponjigera, ktorý náhle stratil oboch rodičov. Mnoho radosť priniesol detský spevácky zbor Brettheimer Kinderchor z Nemecka svojím muzikálom Dávid a Goliáš. Veľkým duchovným zážitkom a oslovujúcim priblížením udalostí pašii a Kristovho zmŕtvychvstania bolo vystúpenie spevokolu z ev. cirkevného zboru Albrechtice (Sliezske). Poďakovanie za pohostinnosť patrí všetkým, ktorí sa o túto početnú skupinu našich milých hostí postarali.

Spevom slúžil aj náš spevokol pod vedením sestry Vierky Jägerovej. Obzvlášť jeho vystúpenie na Veľký piatok a na misijnej konferencii v Piešťanoch sa stretlo s mnohými kladnými reakciami. Výzva, aby sa do práce spevokolu zapojili ďalší, trvá. Už spomínaný spevokol z Albrechtíc nám je inšpiráciou prepojenia viacerých generácií v speváckom zbere.

Viacerí dorastenci a mládežníci účinkovali v muzikáli Sláva Kráľa Zasľúbená zem, ktorý sa úspešne predstavil na viacerých miestach v Bratislave i mimo nej.

Od januára sme začali v Novom kostole s novou službou - modlitbami za krajiny sveta, predovšetkým za tie, kde kresťania trpia a sú prenasledovaní. De-

Viktor Sabo, ev. vojenský duchovný, ktorý pôsobil v máji až decembri 2011 v Afganistane

je sa tak na službách Božích raz mesačne. Inšpirovať sme sa nechali žilinskými evanjelikmi. V prednáške nám o tejto službe porozprával a v kázni nás k nej povzbudil brat Marián Kaňuch, farár v CZ Žilina.

Dôležitosť misijnej úlohy cirkvi v našom prostredí nám v nedeľu misie pripomenuli Ľubica Hrušovská z Detskej misie a Jozef Grexa zo Spoločenstva ev. mládeže. O skúsenosti zo zahraničnej misie sa s nami podelili Zuzana Kovalčíková (Zambia) a manželia Richard a Milena Youngovci (Nigéria). Na stretnutiach mládeže sa z ľudí pôsobiacich v misii v zahraničí, alebo pripravujúcich sa na ňu predstavili lingvista Slavo Stra-

Vystúpenie spevokolu z ev. cirkevného zboru Albrechtice zo Sliezska

ka, ev. farár v Rusku Július Matta a ev. vojenský duchovný Viktor Sabo (Afganistan).

Výbor pre diakoniú pri dcérocirkvi Legionárska prosí tých, ktorí potrebujú pomoc vo forme návštevnej služby, ale aj tých, ktorí o takom človeku vedia, aby o tom informovali osobne (telefonicky 02 / 5557 1195 v úradných hodinách na farskom úrade Legionárska 4 a 0905/78 68 34 vo večerných hodinách), prípadne cez bratov farárov, alebo cez službukonajúceho presbytera na službách Božích. Podobným spôsobom sa môžu prihlásiť aj tí bratia a sestry, ktorí sú ochotní poslúžiť v oblasti dobrovoľníckej návštevnej služby.

Dva razy sa konal spoločný obed po službách Božích v hoteli Plus. Navzdory chladnému počasiu pekná účasť bola aj na spoločnom výlete na Kolibu spojenom s opekaním a hrami. 9. júna pri-

pravujeme zborový deň v Častej s témou „Na Božej stavbe“ s bohatým programom. Všetky tieto podujatia prispievajú k utužovaniu vzťahov a budovaniu spoločenstva. Platí to aj o viacerých víkendových sústredueniach mladej generácie a zájazde do Vrbovic, o ktorých sa dočítate na inom mieste v tomto čísle Ev. Bratislavy.

Z hospodárskych prác prebiehajú odborné prípravné práce na výmenu okien v Novom kostole. Pracovníci firmy Technický a stavebný ústav skúšobný (TSUS) vykonali obhliadku a spracovali prvotný posudok pre Krajský pamiatkový úrad o nevyhovujúcom stave okien a oceľových rámov. Dohodlo sa vybudovanie konštrukcie lešenia k vzorovému oknu na vykonanie sond a odstránenie omietky pre identifikáciu ukotvenia oceľového rámu okna. TSUS pomôže nadefinovať požiadavky na výber dodávateľa. Keď

bude vybraný dodávateľ, tak najprv vyrobí prototyp okna, ktorý sa vyskúša v laboratóriu. Spracuje sa záväzný montážny plán pre ukotvenie nového okeného rámu. Samotná výmena bude časovo omnoho kratšia ako prípravné práce.

Prebiehajú aj prípravné práce na vybudovanie kotolne pre komplex Legionárska 2, 4 a 6. Vyžadujú si síce viac prostriedkov, ako sa pôvodne predpokladalo, avšak veríme, že aj s Vašou pomocou sa podarí tento projekt uskutočniť.

Bratia a sestry, sme vďační za milodary, ktorými podporujete našu dcérocirkev. Uvítame, ak sa na farskom úrade Legionárska 4 prihlásia maliari, murári, obkladači, klampieri a iní remeselníci, ktorí nám môžu napomôcť pri obnove budov a priestorov Dcérocirkvi Legionárska.

Úlohou zásadného významu je snaha

o získanie pozemkov v okolí Nového kostola, ktorých nie sme dnes vlastníckmi, formou zámeny za iné nevyužitelné pozemky cirkevného zboru v prospech Dcérocirkvi Legionárska.

Dorast z Legionárskej pomohol pri zhotovení kopaných sond slúžiacich na prieskum základových pomerov historického múru na Lýcejnej ul. v areáli Veľkého kostola. Ďalšie sestry a bratia brigádovali pri upratovaní Nového kostola pred konfirmáciou, či pri čistení niektorých bytových i nebytových priestorov. Iné sestry viacnásobne s láskou napiekli zákusky - pripravili pohostenie pre hostí, resp. pri rôznych podujatiach v našej dcérocirkvi. Za všetky prejavy ochoty rúk i srdca úprimne ďakujeme.

MARTIN ŠEFRANKO,
predsedajúci farár
Dcérocirkvi Legionárska

VÝBER Z TVORBY EVY BACHLETOVEJ

VEČERNÁ RUŽA

*Život večernej ruže bol krátky
ako tohtoročné leto
a predsa ma znepokojil
jej rýchly odchod
zapálil však
trochu smútku
jednu báseň
a ja som náhle videla
pokračovanie lupeňov
v sne
padali do iných dlaní
a z posledných síl
vydali upokojujúcu vôňu
lásky
pamiatku na svojho Stvoriteľa.*

NAŠE MAMY

*Žiarivé oči našich mám
A ich zlomené životy
Niekedy sa len slabo usmievajú
Len na to stačia ich sily
No ich vráskavé, hrboľaté ruky
Sú vždy pripravené pracovať
Tíšiť, hladiť, podopierať
Ich srdcia už vedia
veriť, odpúšťať,
a nachádzať nové súvislosti
svoje prehry ukryli do mlčania
horkosť rozpustil čas
Naše mamy
Už žijú len pre nás....*

NEOPUŠŤ...

*Neopušť svoju radosť z Boha a ľudí
neopušť nadšenie z prichádzajúceho času
neopušť svoju vášeň pre život
neopušť svoju vieru v lepšie kroky
neopušť humor a lásku k prostým skutočnostiam
neopušť ani mňa, keď ma stretneš.*

ISTOTA

*Strácam sa v zákrutách nového bytia
a stále tá istá podvedomá veta
som tu a nie som
vystupujem zo sna
už to nie som ja
už nie som sebou istá
jedno však viem
žije vo mne Ten
čo vstúpil na nebesá.*

NÁVRATY

*Spálený strom
vo mne vrhá tiene
dotýka sa tajnej zeme
odkiaľ sa vraciam
k Tebe Pane
do Tvojej lásky
s prosbou o zmilovanie.
Amen.*

AKO KREŠŤANSTVO ZMENILO SVET

(1. časť)

Prečo je osožné zapodievať sa tým, o čo sa kresťanstvo vo svete zaslúžilo?

A) Pretože samotné kresťanstvo, jeho vplyv, sa vytráca zo scény, ľudia často nevedia, v čom spočíva a nedajú si do súvislosti nejaký jav s kresťanstvom.

B) Pretože sa často nevie, v ktorých smerov kresťanstvo pôsobilo na svet. V našich krajinách sa monografie na túto tému netlačia a neraz historici úmyselne obchádzajú kresťanské impulzy, ktoré viedli k posunu v danej oblasti, či už ide o teologické predpoklady, o zápal viery, alebo o oboje.

Dotknime sa 14 oblastí, z ktorých je zjavné, ako kresťanstvo zmenilo svet.

1) PREMENA ŽIVOTOV ĽUDÍ SKRZE EVANJELIUM

Kresťanstvo zmenilo svet, pretože zmenilo ľudí, ktorí potom mali vplyv na ďalších. Najskôr boli Ježišom premenení Jeho učeníci. Vďaka Jeho zmŕtvychvstaniu ich prešiel strach a boli motivovaní zvestovať o svojom Majstrovi. Rozišli sa do rozličných končín zeme. Diakon Štefan ovplyvnil Saula z Tarzu a ten svojimi listami ovplyvnil celý svet... Už v životoch týchto ľudí došlo k jasným zmenám: k pokániu (Saul), k prekonaniu strachu, k ochote k mučenictvu bez nenávisti, k viere vo večné hodnoty, k morálke oveľa vyššej, než bola rímska.

Kresťania zmenili Rímsku ríšu, keď niektorí cisári rozpútali vlny krutých prenasledovaní. **Stovky martýrov zapôsobili na pohanov prizerajúcich sa ich mukám.**¹ Zmenili ju aj všetci rímski cisári, ktorí boli kresťanmi alebo boli ovplyvnení životom, alebo učením kresťanov. Zastavili prenasledovanie kresťanstva (Galerius 311, Konštantín 313) a hoci častokrát neboli nasledovaniahodnými veriacimi, **nastolili v impériu mnohé sociálne politické zmeny, napr. zákaz potratov a zabíjania malých detí.** O tom neskôr.

Prenasledovaní kresťania prvých troch stáročí nemali v úmysle zmeniť svet. Táto zmena bola vedľajším dôsledkom ich života zmeneného evanjeliom. O to viac je tento výsledok pozoruhodný. Zhrňme, že táto premena sa prejavila nielen v nových životných postojoch jednotlivcov, ale i v spoločenskom živote. Samozrejme by sme mohli vyratúvať desiatky mien z ďalších epoch, ktorých nositelia priniesli zmeny do svojho okolia, kontextu.²

2) POSVÄTNOSŤ ĽUDSKÉHO ŽIVOTA

Začnime opäť v Rímskej ríši, lebo čo sa z kresťanstva presadilo vtedy, odrážalo sa aj v neskorších dobách a kultúrach. Na postojoch kresťanov v Ríme súčasne uvidíme, aká morálka bola v kultúre tohto cisárstva bežná.

1 SCHMIDT, A. *How Christianity Changed the World*, 32. Maurice, pohanský veliteľ, bol tak dojatý správaním kresťanov, ktorí boli ochotní podstúpiť popravu, že ju odmietol vykonať a sám bol za to popravený (r. 286).

2 Z dvadsiateho storočia A. Schmidt uvádza vplyv kresťanstva na členov kmeňa Auca v Ekvádore. Niektorí z nich zavraždili r. 1956 päť misionárov z USA. Jedna z vdov a sestra iného zabitého misionára sa rozhodli žiť medzi nimi. Onedlho sa 6 vrahovia stali kresťanmi a misionármi. Dedina Auca je dnes pokojná, uprostred stojí kostol.

Kresťania kritizovali zabíjanie ne-
mluvniat ako vraždu.³ Cisár Valentinián
ho r. 374 zakázal.⁴ Bol ovplyvnený bis-
kupom Basilom z Caesareje. Zabíjanie
novonarodených detí, napr. z dôvodu
postihnutia alebo len preto, že sa naro-
dilo dievčatko, bolo zaužívanou praxou
medzi Grékmi a Rimanmi. Pripúšťajú ho
aj osobnosti stojace vtedy na morálnej
a intelektuálnej výške, Cicero (De Legi-
bus 3.8), Seneka (De Ira 1.15).

Kresťania sa stavali proti opúšťaniu ne-
mluvniat (Klement z Alexandrie, Ter-
tulian, Laktancius). Takáto prax bola
v starovekom Ríme i Grécku rovnako
bežná. Kresťania brávali často opuste-
né deti (*exposti*) do svojich domovov.⁵
Neskôr sa nález dieťaťa mal oznámiť
v zbere a kto ho našiel, mohol si ho osvo-
jiť. Valentinian r. 374 sankcionoval opúš-
ťanie detí.⁶ V 11. storočí nórsky kráľ Mag-
nus (1035 – 1047) sprísnil postih (rodičov)
za opustenie dieťa a klasifikoval ho ako
vraždu.

Kresťania odmietali potraty. Rimania
a Gréci nemali o ľudskom živote a jeho
hodnote vysokú mienku. Potraty boli
časté v dôsledku rozšírenej manželskej
nevery, ale taktiež preto, že bezdetní ľu-
dia sa tešili popularite, najmä „priate-
ľov“, ktorí chceli na ich majetku zarobiť.
Našli sa však osobnosti, ktorí potraty od-
sudzovali (Seneca, Ovídius). Proti po-
tratom boli teológovia i synody (Elvira,
Španielsko, 305/306; Ancyra, Turecko
314, Lerida, Španielsko 524, neskôr Lu-
ther, Kalvín).

Kresťania ďalej boli proti gladiátor-
ským hrám (Tertulián, 220, De Specta-
culis), ktoré boli asi najkrikľavejším pre-
javom neúcty k životu. Cisár Theodosius
(378-395) gladiátorské zápasy zakázal
na Východe, jeho syn cisár Honorius
r. 404 na Západe.

Kresťanskí cisári vydali ďalšie zákony
zakazujúce **trvať križovaním a vypa-
ľovať odsúdencom a otrokom na tvár
biľag** (Konštantín, r. 315). Cisár Kon-
štantius (337 – 361) nariadil segregáciu
väzňov mužského a ženského pohlavia.

Kresťania vystupovali proti ľudským
obetiam, ktoré boli vykonávané napr.
v Írsku pred príchodom sv. Patrika, me-
dzi Prusmi a Litovcami existovali až do
13. až 14. stor.

Spomeňme aj **odmietanie samovraž-
dy**, ktorá bola u Rimanov chápaná ako
sebaoslávenie. Samovraždu oficiálne od-
súdila až synoda v Elvire (305/306) a rad
teológov (Eusebius, sv. Augustín), kon-
cil v Arles 452. Synoda v portugalskej
Brage stanovila, že na pohrebe samo-
vraha nemožno spievať žalmy a telo ne-
možno vnášať do kostola. Podobných vý-
nosov bolo viac.

Kresťanská úcta voči životu a ľudské-
mu telu sa nezastavila na hranici smrti.
Kristovi nasledovníci **oponovali kremá-
cii**, mŕtvi mali byť pochovávaní (Tertu-
lián, 160 – 220) s ohľadom na vieru vo
vzkriesenie tela. Kresťania začali nazý-
vať cintoríny „koimeteria“ (miesto, kde
sa spí). V 4. storočí kremácia v postate
vymizla.

3 Didaché II.e. *Spisy apoštolských otců*. Praha : Kalich, 1986, 14; List Barnabášův XIX.2j; Tamtiež, 59.

4 Codex Theodosius 9.41.1.

5 Napríklad bývalá prostitútka Afra z Augsburgu žijúca v treťom storočí po svojej konverzii rozvinula
službu zaopatrovania opustených detí väzňov, zlodejov, pašerákov, pirátov, uprchnuvších otrokov
a lupičov. *How Christianity Changed the World*, 53.

6 Code of Justinian 8.52.2.

Počas 2. sv. vojny stretol na jednom zo vzdialených ostrovov Pacifiku americký vojak domorodca, ktorý niesol Bibliu. Vojak mu povedal: „My, vzdelaní ľudia, už do tejto knihy priveľa viery nevkladáme.“ „Dobre, že my áno“, reagoval domorodec, „lebo ináč by ťa dnes moji ľudia zjedli.“⁷

Mohli by sme spomenúť aj **posvätnosť zvieracieho života**, lebo kresťanstvo nemá zvieracie obete na rozdiel od iných náboženstiev.⁸

3) SKVALITNENIE SEXUÁLNEJ MORÁLKY

Rímska spoločnosť bola v sexuálnej oblasti viac než uvoľnená, doslovne zvrhľá. Cudná žena bola považovaná za vzácnosť.

Kresťania zavrhlí všetku chlipnosť a hlásali manželskú vernosť, aj v Písme je to zakotvené (2M 20, 14; Žid 13, 4; 1Kor 7, 13). Manželstvo chápali ako monogamné. Priestor pre sex bol iba v manželstve, čím ho vyzdvihli a vrátili mu jeho dôstojnosť. Na rozdiel od praxe pohanských Rimanov boli presvedčení, že sex nemožno graficky zobrazovať, tobôž vykonávať na verejnosti.

S vymedzením priestoru pre sex v manželstve taktiež vznikol **koncept súkromia** ako taký. Dodali na **dôstojnosti svadobnému obradu**. A prišli s konceptom, že manželstvo je Božou ustanovizňou.

Kresťania zamietli (rímsku) homosexualitu, ktorá, aby sme upresnili, sa vo veľkej miere zameriavala na chlapcov

(pedofília) a sodomiu, atď. Je škoda, že dnes existuje tendencia tieto praktiky rôznym spôsobom ospravedlňovať a robiť ich za určitých podmienok prijateľnými alebo znižovať ich trestnú klasifikáciu.

4) SLOBODA A DÔSTOJNOSŤ ŽIEN

Ženy v gréckej spoločnosti požívali nízky status, bez manžela nemohli ani vyjsť z domu, nemali takmer žiadnu slobodu, ani hodnotu v spoločnosti. Podobne v rímskej spoločnosti bola žena vlastníctvom manžela, ktorý mal absolútne právo na deti i vnúčence. Ten nízky status sa začínal už pri zabíjaní novorodených dievčatiek. Ženy nemohli takmer vôbec vlastniť majetok. Keď scudzoložil muž napr. s vydatou ženou, previnil sa iba tým, že poškodil majetok jej manžela – manželka bola pokladaná za jeho vlastníctvo. Keď sa dopustila nevery vydatá žena, spáchala cudzoložstvo. Schmidt poukazuje na islamské krajiny ako na príklad, kde Ježišovo učenie nie je rozšírené. Aké tam majú ženy postavenie? Ďalej podotýka, že nikde v pohanskej literatúre nenachádzame také vysoké hodnotenia manželstva ako v liste Efezským v 5. kapitole. Aj u židov mala žena nízke postavenie, ale nevedlo k pohlavnej dehonestácii.

Naproti tomu Ježišov postoj k ženám nemal obdoby. Hovoril s ženami, vyučoval ich (Marta, Mária), čo bolo v judaizme zakázané. Ženy mohli byť jeho učeníčkami.

⁷ *How Christianity Changed the World*, 76.

⁸ *IdeaSpektrum* 51/2009, 12 napr. píše o slávnosti na počesť bohyne Gadhimai, konajúcej sa v nepálskom meste Bagiyapur. K nej patrí obradné zabíjanie 300 000 zvierat: byvolov, oviec, kôz, vtákov. Ritúalom, ktorí realizuje 250 mäsiarov, si majú jeho účastníci zabezpečiť šťastie, dlhý život, blahobyt. Podľa http://en.wikipedia.org/wiki/Gadhimai_festival bolo tých zvierat až 500 000. Samotné obeti sa konali 24. a 25.11. (2009), prvý deň padlo 20 000 byvolov.

V domácich cirkvách zohrávali ženy vedúcu úlohu (Fil 2, Kol 4, 15, 1Kor 16, 19). Boli diakonkami (R 16, 1 - 2; Uhlhorn I, 159 - 171). Poznáme tézu apoštola, že v Kristu nie je Žid, ani Grék (G 3, 28) atď. Cirkev nielenže ženy prijímala, ale prepožičiavala im dôstojnosť a slobodu, ktorú v gréckej, rímskej a židovskej spoločnosti nepoznali.

Kresťanky ovplyvnili rodinný život v Rímskej ríši: **nepraktikovali potrat a zabíjanie nemluvniat**. V roku 374 cisár Valentinian zrušil jednostrannú a absolútnu autoritu muža v rodine (*patria potestas*), muž nemal už moc nad životom a smrťou svojej rodiny. Žena bola viac-menej svojprávna: mohla mať opatrovníctvo nad deťmi, mohla vlastniť majetok.

Ďalšie príklady a dôsledky: kresťanky mali možnosť slobodného výberu manžela (vydávali sa neskôr), kresťania odmietali mnohoženstvo (1Tim 3, 1 - 2).

Cisár Konštantius (337 - 361) nariadil oddelenie väzňov mužského a ženského pohlavia.

Za pozornosť stojí **obhajoba dôstojnosti vdov**: odpor proti upaľovaniu vdov (v Indii túto prax r. 1829 zakázal generálny guvernér Wiliam Bentinck, 1856 bola pre vdovy uzákonená možnosť znovu sa vydať). Upaľovanie vdov bolo bežné v Škandinávii, Číne, medzi Maormi na Novom Zélande, v niektorých indiánskych kmeňoch v Sev. Amerike, to všetko pred príchodom kresťanstva. O vdovách hovorí NZ pozitívne a s úctou: Mk 12, 40; 1Tim 5, 3 - 4; L 21, 2 - 3; Jk 1, 27.

Kresťania v Číne sa zasadili o **zrušenie** (1912) **starodávneho zvyku** väzovania chodidiel žien. Prsty boli zlomené, zakrpateli, päta bola vtlačená smerom dolu, priehlavok nahor. Chodidlo bolo znetvorené, počas viazania nohy hnili a pridávali sa ďalšie komplikácie. Žena s takto zmenšenou nohou mala pritiahnúť bohatých a kultivovaných mužov.⁹ Spomeňme aj odmietanie „ženskej obriezky“ (klitoridektomie)¹⁰ alebo tzv. **Mother Hubbard dress**, ktorý misionári zaviedli na Pacifických ostrovoch. Boli to prudérne voľné šaty pre ženy siahajúce až k členkom, mali dlhé rukávy, podľa niektorých vyzerali smiešne, ako nočná košeľa, ale pre miestne ženy to bol symbol ich nezávislosti, osobnosti, práva kontrolovať svoje telo, ktoré tak nie je k dispozícii všetkým okoloidúcim.¹¹

5) CHARITA A SÚCÍTI

Rimania sa riadili cnosťou zvanou *liberalitas* (štedrosť, ušľachtilosť, veľkodušnosť): dám, aby som zvýšil svoje renomé alebo priam niečo dostal; dám, ale iba svojim: príbuzným, spoluobčanom.¹² Príjemcami prejavov štedrosti boli často tí najurodzenejší, ktorí ich nepotrebovali. Kresťania praktikovali *caritas*: dám bez vyžadovania revanšu každému, aj cudzincovi. *Caritas* sa vyznačuje sebazaprením, *liberalitas* hľadaním vlastného prospechu (*selbstsüchtig*).¹³ Rimania nemali zmysel pre súcit: utekali od nakazených ľudí, s obľubou sledo-

⁹ Viac http://en.wikipedia.org/wiki/Foot_binding

¹⁰ Viac o „ženskej obriezke“ a snahách postaviť ju mimo zákon http://en.wikipedia.org/wiki/Female_genital_cutting

¹¹ S.M. Heim. *Is Christ the Only Way?* Valley Forge : Judson Press, 1985, 41; por. aj http://en.wikipedia.org/wiki/Mother_Hubbard_%28dress%29

¹² Občianstvu sa vtedy prikladala väčšia dôležitosť. Kto nemal občianstvo, nebol hodný prijať pomoc. *How Christianity Changed the World*, 130.

vali gladiátorské zápasy, práceneschopných otrokov nechávali zomrieť.

U Rimanov ani u Grékov nie sú skutky milosrdenstva plánované, systematické a hromadne realizované. Rimania dávali výnimočne. Kresťania to mali v programe. **Zbory mali fond** alebo pokladňu (*arca*), do ktorej každý mesiac prispievali a z toho potom **dávali chudobným**. Každý zbor mal *matriculum* – zoznam núdznych.

O koho konkrétne sa kresťania starali? O biednych (zabezpečenie stravy alebo aj pochovania), nemocných, o siroty (Jk 1, 27), o starých ľudí, stroskotancov, väzňov.

U sirôt uveďme, že pre ne robili zbierky, **kresťania si ich adoptovali**; malé deti taktiež dostávali pri krste krstných rodičov, ktorí sa o ne mali postarať, keby im niekto z rodičov zomrel (priemerná dĺžka života bola krátka). Po r. 313 vznikali ústavy pre **osirotené dojčatá** (brefotrofia) i pre **staršie deti** (orphanotrofia), aj pre **chudobné deti** (ptóchotrofia). Neskôr takéto zriadenia fungovali pri katedrálach, kláštoroch, potom možno spomenúť sirotinec A. H. Franckeho v Halle atď.

Vznikli taktiež **ústavy pre starých ľudí**. Za cisára Justiniána (483 – 565) sa volali gerontokomia, domovy riadené zbormi. V predkresťanskej ére toto nemá obdobu.

Kresťania sa starali **o zomierajúcich** (Matka Tereza: Home For Dying Destitutes v Kalkate, pozri foto v knihe So-

mething Beautiful for God od Malcolma Muggeridga).

Obmedzenie zákonov o detskej práci: v tejto veci veľakrát a dlhodobo v anglickom parlamente interpeloval nie Karl Marx, ale Anthony Ashley Cooper, Lord Shaftsbury, (1833, 1864, 1967, 1871, 1875) a dosiahol ich postupné zmiernenie.¹⁴

Spomeňme princíp charitných príspevkov. Tie boli najskôr dávané cirkvou, potom, začínajúc 16. storočím, túto činnosť prebral na seba štát.

6) ÚSTAVY ZDRAVOTNEJ STAROSTLIVOSTI

UHLHORN, G. *Die christliche Liebeshätigkeit in der alten Kirche*, 316 – 331

Rimania chorých odvrhovali, chorobu vnímali ako slabosť. **Nemocnice pre chudobných zakladali až kresťania**.¹⁵ Najskôr sa starali o chorých v svojich domoch. V roku 325 nariadil koncil v Nicei biskupom stavať nemocnice v každom meste, kde bola katedrála. Tiež poskytovali prístrešie kresťanským pútnikom a biednym. Vieme, že nemocnicu, hoci nie prvú, založil sv. Basil v Caesareji r. 369 (Kapadokia, dnes Turecko), po nej nasledovali ďalšie. Volali sa *xenodochia*. V niektorých z nich sa mohli pacienti počas rekonvalescencie naučiť nejakému remeslu, lebo k nemocniciam boli pripojené aj dielne. Moslimovia túto prax prevzali v arabských krajinách. Neskôr zakladali nemocnice (lazarety) i

13 UHLHORN, G. *Die christliche Liebeshätigkeit in der alten Kirche*. 2Aufl. Stuttgart : Verlag von D. Gundert, 1882, 5 - 7.

14 Kazateľ Spurgeon o ňom povedal: „Nikdy som nepoznal človeka tak pevne zakotveného v evanjeliu Ježiša Krista a tak nesmiernie aktívneho vo veci Božej aj ľudskej.“ (Schmidt, 143)

15 U Grékov fungovali – existovali ubytovne (Aesculapia) pre chorých pri chrámoch, kde nemocní očakávali na Božie zjavenie ohľadne ich choroby. Tam sa však neposkytovala zdravotná opatera. O nemocniciach v staroveku pozri UHLHORN, G. *Die christliche Liebeshätigkeit in der alten Kirche*, 316-331.

krížiaci (pre kresťanov aj moslimov) a dobyvatelia severnej Ameriky (H. Cortés v Mexico City 1524); niektoré slúžili Indiánom. V USA boli prvými staviťmi nemocníc cirkvi.

Kresťania zakladali **ústavy (mórotrofiá) pre mentálne chorých**, prvý vznikol r. 321, ešte pred nemocnicami. V stredoveku sa o nich starali v kláštoroch. O samostatnom zariadení tohto typu vieme z Londýna r. 1369. Francúz Philippe Pinel (1745-1826) presadzoval ohľaduplnejšie zaobchádzanie s chorými; Dorothea Lynde Dix, USA, (1802 - 1887) sa zaslúžila o skvalitnenie starostlivosti o mentálne chorých.

Kresťanstvo dalo taktiež podnet k **vzniku profesionálnej zdravotnej starostlivosti**. V prvých nemocniciach sa starali o chorých vdovy (Uhlhorn 1, 160 - 162), táto práca sa neskôr preniesla do kláštorov. Prvý ženský rád zameraný na zdravotnú pomoc vznikol v 13. storočí (rád Augustiniánskych sestier). Evanjelický rád **diakonís** založil farár Theodor Fliedner (1800 - 1864) v Kaiserwerth (dnes časť Düsseldorfu) **spolu s nemocnicou**, a to r. 1836. Angličanka Florence Nightingale (1820 - 1910), inšpirovaná návštevou Kaiserwerthu, sa zaslúžila o celkové vyzdvihnutie práce zdravotníkov po stránke profesionálnej, vzdelávacej, aj z hľadiska jej dôstojnosti. V r. 1860 založila v Londýne pri nemocnici sv. Tomáša školu pre zdravotné sestry.

Nemôžeme nespomenúť Medzinárodný červený kríž založený roku 1864 Henrim Dunantom, synom ženevského bankára. Impulzom bola jeho otrasná

skúsenosť so zomierajúcimi vojakmi v bitke pri Solferine (Taliansko) v r. 1859. Urobil to z kresťanského presvedčenia. V roku 1876 vznikol v Turecku Červený polmesiac.

7) DÔRAZ NA VZDELANIE

Začiatky kresťanského vyučovania spočívajú vo vyučovaní katechumenov, žiadateľov o krst, z čoho vznikli postupne katechetické školy (prvé v Ríme a Efeze okolo r. 150). Ich náplň sa rozširovala (o matematiku, medicínu a gramatiku). Od 4. storočia existovali katedrálne školy, potom aj školy parochiálne.

V čom spočíva prínos kresťanov?

- a) Zakladali rôzne školy (katedrálne/episkopálne, parochiálne, kláštorné, mestské¹⁶).
- b) Vyučovanie bolo určené **pre chlapcov i dievčatá**.¹⁷ V školách starého Ríma dievčatá nemali miesto.
- c) **Cirkev v katechetickom vyučovaní prijímala všetkých**, nielen urodzených, nielen ľudí niektorých národností, ale všetkých.¹⁸
- d) Luther a Kalvín zdôraznili nutnosť všeobecného vzdelania. Luther žiadal, aby školy nevychovali iba kňazov, ale vykonávateľov všetkých povolání užitočných spoločnosti.
- e) Luther taktiež nástojil, aby školy fundoval štát, čiže dal podnet k vzniku **štátnych verejných škôl**, čo v Nemecku presadil a zrealizoval Melanchton a Johannes Bugenhagen.
- f) Školská dochádzka bola povinná (Luther - kvôli sláve Božej a vychovaniu schopných občanov)¹⁹.

16 MAJCHROWICZ, F. *Historia pedagogii*, 76-79.

17 V Aténach nemali dievčatá ku vzdelaniu prístup: MAJCHROWICZ, F. *Historia pedagogii*, 25.

18 Aristoteles bol proti vzdelávaniu otrokov. MAJCHROWICZ, F. *Historia pedagogii*, 53.

- f) Luterán Johannes Sturm (1507 – 1589) vytvoril **system stupňov škôl**: základná, stredná, vysoká, ako aj koncepciu strednej školy (gymnázia: Štrasburg 1538).
- g) Friedrich Froebel (1782 – 1852), syn luteránskeho farára, **vymyslel materské školy**.
- h) Francúzsky katolícky kňaz Charles Michel de l'Epee (1712 – 1789) vytvoril **znakovú reč pre nepočujúcich** (Paríž 1775), spolu s ďalšími dvoma priateľmi bol zakladateľom výučby pre nepočujúcich.
- ch) Rozvíjalo sa aj **vzdelanie pre nevidomých**: Louis Braille (1809 – 1852) zostavil písmo pre nevidomých (1834), ktoré bolo v r. 1844 uznané francúzskou vládou. Bol to oddaný kresťan, ktorý túto prácu považoval za svoje poslanie od Boha.²⁰
- i) **Nedeľné školy** založil Robert Raikes zo Škótska, prvá vznikla r. 1780. Ich účelom bolo pomôcť chudobným deťom materiálne a učiť ich poznať Bibliu, ale aj čítať.
- j) Univerzity majú kresťanský základ (knižnice v kláštoroch, učitelia mnísi).
- k) Vedecký výskum má začiatky v kláštoroch: najskôr literárny výskum, prá-

ca s rukopismi, knihami, neskôr empirický výskum, pitvy na univerzitách, kde učili ponajviac mnísi.

- l) Niektoré univerzity v USA majú kresťanský pôvod a vznikli ako teologické fakulty: Harvard University (1636) ako teologická škola kongregačnej cirkvi, podobne Yale pre presbyteriánskych kazateľov, Columbia University (pre episkopálnych kňazov) atď.

LITERATÚRA:

- HILL, Jonathan. Co zawdzięczamy chrześcijaństwu. Warszawa : Instytut Wydawniczy Pax, 2006
- MAJCHROWICZ, Franciszek. Historia pedagogii. Lwów 1907
- MUSZALA, Andrzej. Embrion ludzki w starożytnej refleksji teologicznej. Kraków : Wydawnictwo WAM, 2009, 140-153, 156, 234-237, 459-471
- QUEEN, E.D, PROTHERO, S., SHATTUCK, G. Encyclopedia of American Religious History II, Boston : Facts of File, 1996, 623-625.
- SCHMIDT, Alvin. How Christianity Changed the World. Grand Rapids : Zondervan, 2004
- UHLHORN, Gerhard. Die christliche Liebestätigkeit in der alten Kirche. 2. Aufl. Stuttgart: D. Gundert, 1882
- UHLHORN, Gerhard. Die christliche Liebestätigkeit im Mittelalter. Stuttgart: D. Gundert, 1884

MAREK ŘIČAN,
teologický referent
Sliezskej cirkvi evanjelickej a. v.
(Pokračovanie)

¹⁹ LUTHER, M. *To the Councilmen of all Cities in Germany that they Establish and Maintain Christian Schools*

²⁰ *How Christianity Changed the World*, 183.

BOHOSLUŽOBNÝ ŽIVOT EVANJELICKÉHO A. V. ZBORU V BRATISLAVE V 19. STOROČÍ

V období, keď sa v Bratislave otvorene riešili národnostné problémy a spory ovplyvňovali celú bratislavskú spoločnosť, nastávali zmeny i v bohoslužobnom živote.

Bratislava bola ovplyvnená racionalizmom, ktorý vládol v Nemecku. Prebudenie viery, ktoré nastúpilo na začiatku 19. storočia v Nemecku a znovuzrodenie Lutherovho učenia, ktoré ovládlo aj Uhorsko – okrem Slovákov – nenašlo ani v Bratislave živnú pôdu. Omnoho väčší vplyv mal racionalizmus a odmietavý liberálny protestantizmus až do konca 19. storočia. Skoro bezhranične ovplyvňoval cirkevný život, čo prinieslo silný pokles duchovného života a náboženského zmysľania. Zachovali sa vonkajšie pobožnosti, návštevy bohoslužieb a silno zdôrazňovaný protestantizmus. K tomu veľmi prispela najmä bratislavská evanjelická škola, ktorá prinášala pre zbor veľké obete, predovšetkým pre bratislavský cirkevný zbor. V rokoch 1826 – 27 študovalo na Evanjelickom lýceu v Bratislave najviac študentov v jej histórii. Zápisnica z bratislavského konventu sa o tom zmieňuje „... a na výnimočnej našej škole v tomto roku študuje najväčší počet študentov, aký kedy škola poňala, a to 617.“²¹

V tomto období tiež prebiehal zápas o pomäťarčovanie slovenských škôl,

Pamättná tabuľa s menami významných slovenských dejateľov umiestnená na budove bývalého Evanjelického lýcea na Konventnej ulici 13

ktorý vrcholil po roku 1840 a bolestne sa dotkol i evanjelického lýcea v Bratislave. V tejto súvislosti napr. na podnet Juraja Palkoviča vznikla pri bratislavskom lýceu Katedra reči a literatúry česko-slovenskej, neskôr Spoločnosť a Ústav reči a literatúry česko-slovenskej. V tejto škole, ktorá sa, ako píše Pavol Uhorskai, „stala centrom Slovákov tohto obdobia“²², vyrástla celá plejáda významných

21 A-GBÚ. Convents Protocols von December 1827, s. 167.

22 Uhorskai, Pavel a kol.: c.d., s. 286.

národných činiteľov na čele s Ľudovítom Štúrom (pozri menoslov nižšie).

Treba poznamenať, že v cirkevnej správe zaznamenal bratislavský zbor úspechy. Bratislavský cirkevný zbor mal superintendenta a najstaršieho duchovného, 14. júla 1830 ním bol poverený bratislavský farár František Samuel Stromsky, ktorý v roku 1845 zostavil nemecký spevník.

Majetok zboru sa navyšoval vďaka nadácii Bertina, rod. Johany Lehockej. Táto šľachetná žena v roku 1837 zanechala 3125 guldenov na štipendiá, 1000 guldenov venovala vdovskému a sirotskému fondu, na účely kostola zanechala 500 guldenov. Samuel Fridrich Geletne-

ky zanechal testamentom chrámu, školám a dobročinným ustanoveniam 67 817 guldenov.²³ V roku 1839 boli opravený svetoznámy organ, vnútorné dekorácie a strecha Veľkého kostola. V roku 1842 daroval Fridrich Lieder, člen akadémie výtvarných umení, kostolu chrámový obraz. Vstupujúci členovia platili členské príspevky. V tom istom roku bol založený pohrebný spolok patriaci zboru, mal za účel pomôcť chudobným vdovám a sirotám dôstojne pochovať svojich zosnulých. V roku 1847 pri príležitosti návštevy Bratislavy, panovník Ferdinand V. a jeho manželka darovali zboru 250 guldenov na ľubovoľné účely.

Významní slovenskí dejatelia, mená ktorých sa viažu k Evanjelickému lýceu v Bratislave. (Menoslov sa nachádza na pamätnej tabuli, ktorá je umiestnená na budove bývalého Evanjelického lýcea na Konventnej ulici 13).

1. Bohuslav Tablic 1785	19. Samuel Godra 1828	37. Ján Matuška 1839
2. Andrej Palumbiny 1792	20. Daniel Lichard 1828	38. Štefan M. Daxner 1840
3. Pavel Jozeffy 1794	21. Ladislav Paulíny 1828	39. Mikuláš Dohnány 1840
4. Martin Hamuljar 1801	22. Ľudovít Štúr 1829	40. Ján Kráľ 1842
5. Jur Palkovič 1803	23. Karol Šulek 1830	41. Viliam Paulíny 1843
6. Ján L. Bartolomeides 1804	24. Bohuslav Šulek 1830	42. Svetozar Miletič 1844
7. Štefan Leška 1811	25. Jozef M. Hurban 1830	43. Daniel Maróthy 1845
8. Ján Kollár 1812	26. Michal M. Hodža 1832	44. Viliam Šulek 1847
9. Pavel Jozeffy 1813	27. Daniel J. Borik 1833	45. Jozef L. Holuby 1850
10. František Palacký 1815	28. Ctibor Zoch 1833	46. Michal Boor 1854
11. Šalamún Petény 1815	29. Augustín H. Štultéty 1835	47. Štefan Fajnor 1861
12. Michal Hlaváček 1819	30. Andrej Hodža 1834	48. Ján Kmeť 1869
13. Nátan Petény 1821	31. Karol Holuby 1837	49. Martin Braxatoris 1879
14. Karol Kuzmány 1822	32. Augustín Krčméry 1837	50. Ján Kvačala 1882
15. Karol Braxatoris 1825	33. Dionýz Štúr 1838	51. Milan R. Štefánik 1890
16. Ján Trokan 1825	34. Ján Francisci 1839	
17. Samo Chalúpka 1827	35. Samo B. Hroboň 1829	
18. Karol Štúr 1827	36. Ján Kalinčiak 1839	

²³ Schrödl, Jozef - Schmidt, K. E. a i.: c.d., s. 244

VZNIK DIAKONIE V EVANJELICKOM A. V. ZBORE V BRATISLAVE KONCOM 19. STOROČIA

Pokým v Nemecku už polstoročia prekvital diakonický život, diakonia bola v evanjelickej cirkvi v Uhorsku veľká neznáma. Zásľuhu na diakonickom živote mal farár Gustáv Ebner, ktorý získal hlasy vedúcich mužov zboru a ten sa 5. októbra 1890 uzniesol na založení Materského domova diakónis.

V prvom rade je veľmi dôležité spomenúť, že evanjelický zbor v Bratislave bol jedným z najbohatších v Uhorsku, keďže mal veľa prispievateľov milodarov a vlastnil veľký nehnuteľný majetok.²⁴ Mal teda najlepšie predpoklady k tomu, aby začal pôsobiť i v sfére diakonickej.

Ako prvé nadviazal na jar roku 1891 farár Gustáv Ebner kontakt s Materským domovom diakónis v Hornom Rakúsku. V apríli potom prišli do Bratislavy dve sestry a hlavná sestra Alžbeta Obermeierová z Gallneukirchenu, ktorá sa stala prvou sestrou predstavenou Materského domova diakónis. Materský domov diakónis bol oficiálne otvorený 2. augusta 1891, tri sestry boli prijaté do služby. V takomto zložení slúžil domov zboru do 5. júna 1895, keď bolo vysvätených ďalších päť sestier, z toho napríklad sestra Mária Lenhardtová zotrvala v Materskom domove diakónis až do konca svojho života. Domový poriadok bol taký ako v Materskom domove diakónis v Gallneukirchene a vzdelanie z chirurgie tu získavali sestričky z Bratislavy.

Materský domov diakónis prevzal aj starostlivosť o chorých. Malý nemoc-

ničný ústav mal zbor už roku 1807, boli tam však iba dve postele. V roku 1830 bola vybudovaná nemocnica s desiatimi posteľami a v roku 1872 bola rozšírená na 20 postelí. Už v roku 1794 založili v Bratislave diakonický domov pre starostlivosť o siroty – chlapcov. Materský domov diakónis prevzal starostlivosť o siroty – dievčatá. V roku 1899 prijala diakonia Michala Kowarika, aby sa staral o chlapcov. M. Kowarik prevzal neskôr aj vedenie archívu evanjelického zboru. V sirotinci ho zastupoval diakon Emil Schüssler, ktorý vyštudoval v Moritzburgu. Budovy pre evanjelickú nemocnicu, chlapčenský diakonický sirotinec a Materský domov diakónis boli nedostačujúce. Dlhو trvalo, kým sa začala budovať vlastná budova pre nemocnicu, sirotinec a archív písomností na Palisádach vedľa evanjelického cintorína pri Kozej bráne. Nová budova bola vysvätená v roku 1917 a slávnostný príhovor mal prezident bavorskej evanjelickej krajskej cirkvi Hermann Bezzel. Bol to reprezentačný komplex, známy po desaťročia ako Evanjelická nemocnica. Karol Eugen Schmidt pracoval celý svoj život v novom Materskom domove diakónis, až kým neodovzdal vedenie domu v roku 1941 mladším kolegom. Nemožno zabudnúť, že počas 50-ročnej práce vykonal množstvo práce pre nemecký evanjelický zbor a v Materskom domove diakónis ako farár. Bratislavský Materský domov diakónis budoval v celom Uhorsku pobočky, prvú 1895 v Šoproni a najdôležitejšiu v roku 1903 v Levoči. Jednu pobočku mal bratislavský Materský domov diakónis aj v Rábe (Győr). Keď sa v roku 1945 blížili Rusi,

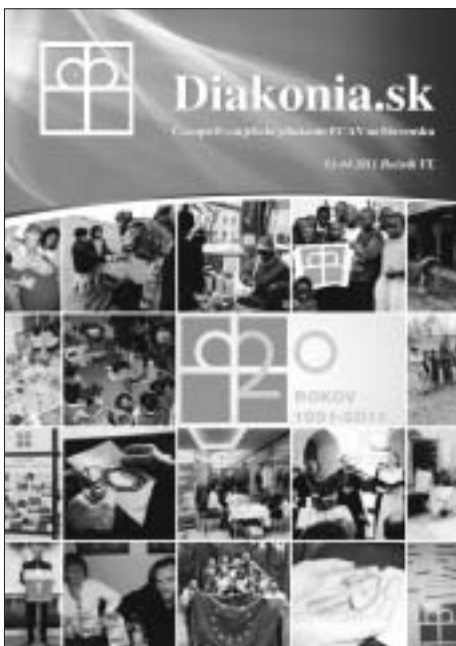
²⁴ Schrödl, Jozef – Schmidt, K. E. a i.: c.d., s. 248

odviedol vedúci Materského domova diakonís farár Desider Alexy staršie aj mladé sestry do Gallneukirchenu. Materský domov diakonís aj nemocnicu odovzdali Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku. Znárodnenie potom znamená

lo i konfiškáciu cirkevného majetku. Štát cirkvi odobral i celý komplex nemocnice a Materského domova diakonís.

MARTIN KAMENSKÝ,
člen cirkevného zboru

NAŠA DIAKONIA – NAŠA SLUŽBA BOHU, SLUŽBA ČLOVEKU

„Lebo hladný som bol, a dali ste mi jesť; bol som smädný, a dali ste mi piť; prišiel som ako cudzinec, a prijali ste ma; bol som nahý, a zaodeli ste ma; bol som nemocný, a navštívili ste ma; bol som vo väzení, a prišli ste ku mne.“

Mt 25, 35 – 36

Slová z Matúšovho evanjelia sme akiste všetci počuli v kázňach mnohokrát.

A možno sa nám javia ako ošúchané, príliš známe, aby sme sa nimi chceli zaoberať. Ale slová Kráľa, tak ako ich zachytil evanjelista, sa viažu na posledný súd, a tak by sme ich mali brať vážne. Lebo ako sa píše ďalej: „Čokoľvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste urobili.“ (Mt 25, 40b) Ako však súvisia tieto riadky s titulkom? Odpoveď je jednoduchá. Evanjelická diakonia ECAV na Slovensku je službou Bohu, službou človeku. Diakonia, to sú ruky, ktoré sú k pripravené pomáhať najslabším, najmenším, opusteným, zoslabeným, nemocným. Ľuďom, ktorí trpia, sú v núdzi a nezáleží na tom, či žijú v našej krajine, alebo na inom kontinente. Naša diakonia totiž žije slovami Matúšovho evanjelia a usiluje sa ich prakticky a vo všetkých smeroch aj naplniť. Diakonia je rodina, v ktorej miesto majú tak opustené deti, stratení mladí ľudia, ako aj zostarnutí rodičia, chorí všetkých vekových kategórií. Tak ako sa diakonia usiluje naplniť Kristove poslanstvo – pomáhať a slúžiť, rovnako plní sociálne úlohy, ktoré v minulosti plnil štát.

Evanjelická diakonia ECAV na Slovensku si v ostatnom roku pripomenula 20. výročie obnovenia svojej činnosti v slo-

bodnom a demokratickom štáte. Nadviazala tak na násilne pretrhnutú niť práce, ktorú rozvíjala už v medzivojnovom období. Dnes je Evanjelická diakonia modernou sociálnou službou, ktorá sa počas dvoch desaťročí výrazne sprofesionalizovala. Sieť osemnástich stredísk na území celého Slovenska je toho dôkazom. Rovnako sa o jej činnosti dozvedáme z prezentácií, rôznych seminárov, ale aj podujatí, či už na celocirkevnej alebo zborovej úrovni. Informácie o Evanjelickej diakonii sú prístupné od roku 1999 aj na webovej stránke: <http://www.diakonia.sk/>, kde si záujemcovia môžu prečítať aktuality z diania ústredia diakonie, novinky zo života diakonických stredísk, ale aj správy o domácich a medzinárodných projektoch, na ktorých sa diakonia podieľa.

A tiež sme si už zvykli, že pri vstupe do chrámu si môžeme vziať aj nové číslo časopisu *Diakonia.sk*. Časopis vychádza od roku 2006 a dnes vstupuje do svojho 7. ročníka. V čase, keď sa časopis „narodil“ som pracovala v ústredí Evanjelickej diakonie. Moderný názov periodika sme zvolili preto, aby sme upozornili verejnosť, že diakonia pracuje modernými metódami, zaujíma sa o sociálne problémy spoločnosti, rozumie aktuálnym potrebám sociálne znevýhodnených skupín, starším, mladším a je ochotná im v rámci svojich možností pomáhať. Dnes časopis *Diakonia.sk* vychádza ako dvojčíslo na 24 – 28 stranách, a to dvakrát ročne a distribuuje sa bezplatne do cirkevných zborov, do kresťanských organizácií, ale aj do sociálnych inštitúcií, štátnej správy či do médií. Tak sa široká verejnosť môže dozvedieť o rozmanitých formách sociálnej práce, ktorú Evanjelická diakonia

realizuje. Touto cestou chcem poďakovať ústrediu Evanjelickej diakonie za to, že myšlienka časopisu sa stala realitou, že periodikum vychádza s kvalitným obsahom v atraktívnej grafickej úprave. Teším sa, že časopis *Diakonia.sk* sa pod vedením riaditeľa Evanjelickej diakonie Jána Hubu a výkonnej redaktorky Jany Gasperovej vyprofiloval v moderný nástroj mediálnej komunikácie. Ak na začiatku vydávania časopisu bolo cieľom osveta pojmu diakonia, vysvetlenie základných biblických, historických a praktických princípov pôsobenia diakonie, tak dnes, po šiestich rokoch vychádzania, je časopis predovšetkým priestorom na zobrazovanie širokého spektra aktivít ústredia a aktualít zo života diakonických stredísk. Nechýbajú samozrejme témy, ktoré presahujú hranice našej krajiny, lebo diakonia sa podieľa na mnohých humanitárnych projektoch v zahraničí. Touto cestou chcem preto vyzvať všetkých čitateľov časopisu *Diakonia.sk*, aby adresovali svoje riadky, ohlasy a námety tvorcom periodika. A tak zároveň vyjadrili podporu činnosti Evanjelickej diakonie, ktorá slúži – nám všetkým.

Isteže, ešte stále mnohí z nás majú pocit, že služba chorým či starým sa ich netýka. Avšak takmer v každej našej rodine nájdeme niekoho, kto pomoc bude potrebovať. Evanjelická diakonia sa snaží podporovať formy zborovej diakonie a mnohé cirkevné zbory vďaka odbornej pomoci ústredia už roky realizujú terénnu opatrovateľskú, ošetrovateľskú činnosť. A ďalšie budujú vlastné sociálne zariadenia, domovy a centrá, kde nachádzajú pomoc nielen starší.

Naša spoločnosť aj po 20 rokoch demokracie stále zápasí s osvojením si základných humánných princípov. Stále

nedokážeme pochopiť a prijať potreby sociálne znevýhodnených skupín. Ako by sme nechceli pripustiť, že ľudská slabosť môže postihnúť kohokoľvek z nás. Klinická pastorálna starostlivosť, ktorú Evanjelická diakonia rozvíja v podobe služby duchovných v nemocniciach, by sa mala stať strategickým cieľom celej evanjelickej cirkvi. Veď súčasný žalostný stav zdravotníctva je priam výzvou, aby čo najviac duchovných prichádzalo do nemocničných zariadení s posolstvom pokoja, lásky, radosti a útechy.

Evanjelická diakonia – to sú aj naši najmenší. Deti, ktoré našli a nachádzajú domov v profesionálnych náhradných rodinách. Deti, o ktoré sa starajú v jasličkách, keďže ich rodičia sú nútení z ekonomických dôvodov pracovať. Deti, ktoré sa stratili v čase a systéme a svoj

dospelý život začali na ulici. A kdesi tam im podala pomoc práve diakonia. Deti, ktoré prišli na svet hluché a slepé. Zraniteľné a bezmocné. A práve diakonia im dokázala vytvoriť príležitosť dôstojne žiť a rozvíjať sa.

Evanjelická diakonia, naša „charita“, naša pomoc svetu, naša pomoc človeku. Modlím sa za nás všetkých, aby sme poznali, že tento rozmer práce cirkvi je – v súčasnosti viac ako kedykoľvek predtým – živým Kristovým evanjeliom. A modlím sa aj za to, aby sme dokázali dielo diakonie nielen pochopiť, ale vytrvalo a sústredene rozvíjať a podporovať – napriek legislatívnym problémom či spoločenským otázkam doby.

EVA BACHLETOVÁ,
členka cirkevného zboru

KRAJINY, V KTORÝCH SÚ KREŠŤANIA NAJVIAC PRENASLEDOVANÍ

1. Severná Kórea	16. Sudán	31. Turecko
2. Afganistan	17. Bhután	32. India
3. Saudská Arábia	18. Turkmenistan	33. Mjanmarsko
4. Somálsko	19. Vietnam	34. Tadžikistan
5. Irán	20. Čečensko	35. Tunisko
6. Maldivy	21. Čína	36. Sýria
7. Uzbekistan	22. Katar	37. Spojené Arabské Emiráty
8. Jemen	23. Alžírsko	38. Etiópia
9. Irak	24. Komory	39. Džibutsko
10. Pakistan	25. Azerbajdžan	40. Jordánsko
11. Eritrea	26. Líbya	41. Kuba
12. Laos	27. Omán	42. Bielorusko
13. Nigéria	28. Brunej	43. Indonézia
14. Mauretánia	29. Maroko	44. Palestína
15. Egypt	30. Kuvajt	

45. Kazachstan

46. Bahrajn

47. Kolumbia

48. Kirgistan

49. Bangladéš

50. Malajzia

Zdroj: <http://www.opendoorsusa.org> a <http://www.pewforum.org>

(Informácie poskytol brat farár Marián Kaňuch zo Žiliny pri návšteve v našom zbere 8. 1. 2012).

POČET EVANJELIKOV – LUTERÁNOV VO SVETE VLANI RÁSTOL

Svetový luteránsky zväz (SLZ) v Ženeve vydal štatistiku za rok 2011. Podľa nej žije na celom svete spolu 74 miliónov 192 tisíc 243 evanjelikov – luteránov. Z toho je v SLZ 70 514 046. Podľa kontinentov to vyzerá takto:

Afrika20 052 573
Ázia9 219 402
Európa.....36 432 320

Latinská Amerika a Karibik...1 130 962
Severná Amerika7 356 986

Najväčší prírastok – skoro 2 milióna členov – je v Afrike. Podobne rástlo aj členstvo v Ázii, kým na iných kontinentoch je mierny pokles.

*Podrobné informácie na
www.lutheranworld.org .
Prevzaté z www.evanjelic.sk*

PORTRÉTY NA BRATISLAVSKOM ZBOROVOM LUTHEROVOM DOME (budove súčasného Generálneho biskupského úradu, pokračovanie z č. 1/2011)

AUGUST HERMANN FRANCKE

Aj druhý portrét v hornom rade je portrétom básnika, teológa, jedného z najvýznamnejších nemeckých pietistov, ktorého názory sformovali celú generáciu teológov, medzi nimi aj teologické postoje, Mateja Bela. (Pietizmus – hnutie v evanjelickej cirkvi, ktoré zdôrazňuje potrebu osobnej zbožnosti a presadzuje učenie o všeobecnom kňazstve. /Ev. encyklopédia, s. 261/).

Život teológa, filozofa, pietistu Au-

gusta Hermanna Franckeho je príbehom mimoriadne nadaného, dychtivého, hlboko veriaceho človeka, ktorý sa samoštúdiom vypracoval k vysokému vzdelaniu a uznaniu. Je príbehom človeka, ktorý zažiaril ako meteor a svietil ako hviezda. Osobnosť s autoritou a účinkom na nielen teologickú spoločnosť, hoci jeho učenie a ambície reformovať cirkev vyvolali mnohé kontraverzie.

August Hermann Francke sa narodil v Lübecku 22. marca 1663 v rodine práv-

Vľavo P. Gerhardt, vpravo A. H. Francke

nika, ktorý sa neskôr stal dvorným a právnym radcom vojvodu Ernesta Nábožného. Jeho matka bola dcérou richtára Lübecku. R. 1666 sa rodičia presťahovali do Gothy. Keď A. H. Franckemu zomrel otec, mal iba sedem rokov. Spôčiatku sa vzdelával u súkromných učiteľov. Potom študoval jeden rok na gymnáziu v Gothe a potom sa znovu súkromne pripravoval na univerzitné štúdiá. Na jar r. 1679 nastúpil na filozofické štúdiá, gréčtinu a teológiu na univerzite v Erfurte, ale už v jeseni ho jeho nepokojný, dychtivý duch, hľadajúc výrazné teologické osobnosti, viedol do Kielu, potom na dva mesiace putoval do Hamburgu, aby sa vrátil domov, do Gothy, a tam študoval sám. Po poldruha ročnom intenzívnom štúdiu išiel na univerzitu do Lipska, potom ešte nakrátko do Wittenbergu a nakoniec r. 1685 ako 22-ročný dišputou o hebrejskej gramatike na lipskej univerzite získal akademický titul Magister filozofie, kde sa neskôr aj habilitoval. Prvé kázne predniesol v paulínskom kostole v Lipsku.

R. 1686 iba 23-ročný spolu s Paulom Antonom založil Colegium philobibliicum pre absolventov univerzity, magistratov, na hlboké a pravidelné vzdelávanie a poznanie Starej a Novej zmluvy. Vtedy sa zoznámil s frankfurtským seniorom Phillipom Jacobom Spenerom, ktorý sformoval tézy pietizmu, a ktorý ho silne ovplyvnil.

V nasledujúcom roku prešiel veľkou krízou viery, z ktorej vyšiel posilnený a jeho viera sa stala osobnou, hlbokou. Stal sa najvýznamnejším šíriteľom pietizmu v Lipsku, potom v Erfurte, a hoci jeho učenie vyvolalo škriepky a nesúhlas v ortodoxnej luteránskej teológii, stal sa profesorom gréčtiny a orientálnych jazykov na univerzite v Halle. Aj preto bol medzi rokmi 1692 - 1715 farárom v dedine Glaucha, na predmestí Halle, aby ho nakoniec pozvali do kostola sv. Ulricha v Halle, kde pôsobil až do smrti 8. júna 1727. A ako všetci vzdelaní faráři, aj on zanechal piesne, z ktorých v Trnovského Cithare nájdeme také známe piesne ako Ach, Bože mój, já jsem zblou-

dil (č. 488), či Ach, jak bídny, ach, jak marný jest život člověka (č. 900).

Počas štúdií v Halle v r. 1704 – 1707 sa Matej Bel dostal do rodiny A. H. Franckeho, svojho veľkého vzoru. A tak sa stala šťastná udalosť: Francke si vybral najlepšieho študenta za vychovávateľa svojich detí a Bel zažil harmonickú nábožnú rodinu a horlivého teológa, vzdelanca a učiteľa mládeže.

Vari životopis významných ľudí ani nie je taký dôležitý, hoci životné situácie nasmerujú človeka a postavia ho pred úlohy, ktoré musí vykonať. Dôležité je dieło, ktoré významní ľudia vykonajú pre iných. Samoštúdium Augusta Hermana Franckeho, ktoré bolo po smrti jeho otca, živiteľa rodiny, asi jedine možné, a hľadanie osobností v celkom dostupnom svete vytvorilo obrovský rozhľad, ktorý chcel odovzdať, zdeliť aj iným. Pri vzdelávaní troch vlastných detí v Glauche (jeho syn August Gottlieb zomrel v detskom veku) sa rozhodol založiť Dom vedy s knižnicou, po ňom školu, internát či bytovku, dielne, záhrady a lekáreň, slovom školské mestečko, v ktorom žilo až 2500 ľudí a ktoré vzrastalo počas jeho 50-ročnej činnosti. Jeho zanietenie a zápalitosť prebudili darcov – sponzorov, ale neskôr aj všetky honoráre z jeho literárnej činnosti pomáhali zveľaďovať mestečko a realizovať jeho víziu: „generálnu reformáciu“.

A. H. Francke založil a zveľadil aj knižnicu Domu vedy, ktorú tiež používal. Ale svoju súkromnú knižnicu zanechal synovi v Halle. Po smrti syna Gotthilfa Augusta Franckeho túto knižnicu pridali ku knižnici nadácie a dnes je umiestnená v Halle an der Saale.

Aj Nemci majú svojho Komenského, ktorý sa pousiloval svoje vzdelávacie sny

aj realizovať, a vďaka svojej horlivosti mal aj šťastie na donátorov.

PAUL GERHARDT

Tak ako skupina luteránskych osobností na ľavej ploche domu postupuje chronologicky, aj druhú skupinu zostavili podobne.

Až 16 piesní preložil a zaradil Juraj Trnovský do svojej Cithary sanctorum z obrovského poetického diela **Paula Gerhardta**. Mnohé nám už vyprchali z povedomia, ale také slávne a známe piesne ako Buď tisíckráté privítán, či Hlava plná bolesti sú naplnené, priam nabité hlbokou vierou, až hmatateľnou obraznosťou básnika, ktorého portrét je prvým z druhej šestice reliéfov.

Paul Gerhardt sa narodil v roľníckej rodine 12. marca 1607 v meste Gräfenhainichen v Sasku, kde bol jeho otec veľmi vážený, až sa stal jedným z troch richtárov, a kde Paul v mestskej škole dostal základy z latinčiny a zborového spevu. Ale bieda, hlad a choroby po 30-ročnej vojne si zobrali daň: r. 1619 mu zomrel otec a r. 1621 aj matka. A tak osirelo štvoro malých detí. (Najmladšia Agnes sa narodila iba v roku 1619).

Našťastie jeho o sedem rokov starší brat Christian už navštevoval kniežaciu školu v Grimme, ktorá mala chýr vyhne pre farársky a úradnícky dorast, kde od r. 1622 zobrali aj Paula. A tak sa Paul vyškoliť v slobodných umeniach, rétorike, dialektike, hudbe a poetike, a to ho nasmerovalo k teológii a vynikajúci výsledok trojdňovej skúšky ho posunul na univerzitu do Wittenbergu. V januári 1628 ho zapísali na štúdium teológie a filozofie. Z domu bol vedený v Lutherovom učení a tu našiel nielen najlepších učiteľov, ale i umelcov poézie. Aby sa

uživil, stal sa domácim učiteľom. V rokoch 1636 – 1637 v Európe zúrila mor. Mor prišiel aj do Wittenbergu. Paul Gerhardt preto roku 1643 po skončení štúdia odišiel do Berlína. Ale aj Berlín zasiahol mor a z 12000 obyvateľov iba 5000 prežilo tridsaťročnú vojnu, mor a choroby. P. Gerhardt sa stal znova domácim učiteľom a písal básne.

Hrôzy vojny pretavil cez svoju vieru a vyspieval v textoch piesní tak, aby Božiemu ľudu vlieval nádej a odvalu.

Po smrti farára v Mittenwalde r. 1651 na odporúčanie Berlínčanov a po ordinácii sa stal farárom tohto zboru. Tu sa začala nielen jeho intenzívna teologická práca, ale aj básnická tvorba. Tu napísal slávnu pieseň Hlava plná bolesti, ktorá sa dostala do spevníka Johanna Crügera a neskôr bola veľkou inšpiráciou pre Bachove Matúšove paše.

Tu sa aj oženil a z jeho piatich detí iba syn Paul Friedrich prežil svojich rodičov.

Najúčinnnejšie povzbudzoval Paul Gerhardt nádeje veriacich v kázňach, keď medzi r. 1657-66 bol farárom v Berlíne, v kostole sv. Mikuláša. Tu už od r. 1622 bol kantorom Johann Crüger, ktorý r. 1640 vydal spevník Praxis Pietatis Melica. A tak zákonite vznikla spolupráca básnika a skladateľa a v ďalšom vydaní spevníka z r. 1651 bolo už 18 Gerhardtových piesní. V 5. vydaní bolo tých piesní až 82.

Neriešiteľné problémy nastali, keď brandenburský kurfürst, ktorému patril aj Berlín, prestúpil ku kalvinizmu a podľa známeho hesla Cuius regio eius religio museli ho všetci nasledovať. Veľké napätie medzi prísnyimi luteránmi a mocou kufursta viedlo r. 1666 až prepus-

teniu farára Gerhardtta. Ale všeobecné rozhorčenie a nespokojnosť i význam básnika však spôsobil, že kurfürst mu miesto vrátil, ale Gerhardt už nestál o návrat, a tak bol definitívne prepustený.

V tomto čase zomrela aj jeho manželka.

Gerhard v tomto čase vydal prvé zošity svojich piesní a r. 1667 Johann Georg Ebeling, nasledovník kantora Crügera, vydal Duchovné myšlienky (Geistliche Andachten) – 120 nábožných piesní Paula Gerhardtta.

V Lubbene, meste, ktoré nepatrilo do Brandenburska medzitým zomrel farár a mestská rada sa r. 1668 rozhodla pre Gerhardtta. Pre chorobu svojho syna nastúpil až o rok, ale ostal v požehnannej službe vo vtedajšom mikulášskom kostole až do svojej smrti po jubilejnej sedemdesiatke, v ktorom ho blízko pri oltári aj pochovali a ktorý r. 1930 premenovali po Paulovi Gerhardtovi.

Paul Gerhardt sa narodil do ťažkých čias: 30-ročná vojna, potom mor, choroby a smrť rodičov, to bolo tvrdé školenie mladej duše, ktorá tento údel premenila na vrúcnu, obraznú a osobnú nábožnosť, z ktorej vytryskli oslovujúce verše. Tie zhudobnil nielen Crüger a Ebeling, ale ich hĺbku precítil aj Johann Sebastian Bach.

Akokoľvek si uvedomujeme, že Paul Gerhardt mal r. 2007 už 400-ročné jubileum, jeho piesne sú vo všetkých evanjelických, reformovaných, ba aj katolíckych spevníkoch a aj dnes sú rovnako adresné a vyslovujú úprimnú, vrúcnu túžbu po Bohu a Jeho vedení.

JANKA V. KRIVOŠOVÁ,
členka cirkevného zboru

13. až 15. apríla 2012 sme prežili my, „legionári“, z bratislavskej evanjelickej mládeže netradičný a požehnaný víkend v misijnom stredisku Prameň v obci Súš (fília Starej Turej).

Netradičný preto, lebo podaktorí z nás mali možnosť prvýkrát si vyskúšať, ako sa pília drevo, sadí cibuľa a iné činnosti, ktoré bežný Bratislavčan má možnosť zažiť už len zriedka. Naša mládež je však zložená z ľudí z celého Slovenska, preto sme sa učili jedni od druhých, podľa toho, čo kto vedel a čo nás naučili naši priatelia – misionári. Naším zámerom to-

tiž bolo okrem duchovného programu aj trochu pomôcť domácim v ich práci. Preto dostala víkendovka pracovný názov „pracovná“. To, či sme domácim spôsobili viac osohu ako škody, vedia oni sami najlepšie. Ale snažili sme sa.

A požehnaný preto, lebo popri práci sme mali možnosť spoznať ich každodenný život a vieru v Pána Ježiša v praxi. Láskavý prístup a osobné svedectvá dali priestor vzniknúť peknému spoločenstvu, kde sme sa navzájom obohatili a povzbudili. Ústredná téma „Modli sa a pracuj“ vystihovala nielen náš ví-

kend, ale aj každodenný život komunity, kde naši priatelia žijú. Na večerných programoch sme túto tému prebrali aj vo svetle Božieho slova, ktoré nás k tomu priamo vyzýva. Tešili sme sa však aj na oddych a výlet na Javorinu, kde sme si mohli na chvíľu odskočiť do Českej republiky a zase hneď naspäť, keďže tento vrch tvorí štátnu hranicu s našimi susedmi. To, že sme sa tu cítili dobre, dosvedčujú aj tieto postrehy účastníkov víkendového sústreďenia:

„Na víkendovke sa mi páčilo a cítil som veľké prijatie od domácich. Veľmi ma povzbudili ich príbehy, ako si Boh jednotlivu každého volal do služby. V sobotu to bol príjemný čas pri práci a v rozhovoroch. Sú to priateľskí ľudia, ktorí majú Boha na prvom mieste a idú naplno za Ním.“ (Ondro P.)

„Táto netradičná pracovná víkendovka nás obohatila. Sme radi, že sme mohli pomôcť. Ďakujeme vám za prijatie a za postaranie sa o nás, veľmi radi sa k vám

vrátíme. Ja osobne som si oddýchla a teším sa, že som spoznala milých ľudí.“ (Zuzka Š.)

„Mne sa na víkendovke veľmi páčilo, obdivujem ich silu a chuť slúžiť, už len ako sa o nás starali, aby sme nehladovali ☺ a piatkový večerný výlet bol super. Trošku vzrúša... Videla som na ich živote, ako každodenne spájajú „Modli sa a pracuj“, to je asi najlepšie svedectvo.“ (Janka M.)

„Výborná lokalita zariadenia. Je to relatívne blízko Bratislavy a väčšiny považských miest a Záhoria. Krásna príroda, kopce, lesy, diviaky ☺. Zariadenie je zrekonštruované veľmi dobre vzhľadom na podmienky, za ktorých sem švajčiarski misionári prišli a aj pôsobia. Tím misionárov sa o nás postaral ako v bavlne: výborne varili, pripravili nám program a boli ochotní pomôcť pri všetkom, čo sme potrebovali. Teším sa, keď k vám opäť zavítame a uvidíme, ako aj naše ruky prispeli k oslave Pána Boha vo vašom centre. Pomohli sme pri pílení dreva, sadení cibule, obkladaní maštale drevom a vybetónovaní pätiiek na stan. Bol to výborný strávený víkend sprevádzaný témou „Modli sa a pracuj“, tak ako by mal byť aj celý náš život. Nech vás Boh žehná vo vašej službe. Ďakujem.“ (Martin K.)

Sme veľmi vďační našim priateľom zo Súše, že nám umožnili spoznať ich život aj službu zblízka. Ich viera a láska k Pánovi Ježišovi je nákazlivá. Verím, že sme sa aj my tak správne nainfikovali a zapálili pre skutočný a každodenný život s Ním.

Vďaka Bohu za krásny víkend.

KATKA ŠKRIPCOVÁ,
*členka spoločenstva mládeže
z Legionárskej ul.*

VOĽBY V ŽIVOTE **(Víkendové sústreďenie UPC Mosty)**

Je zvláštne, ako prichádzajú témy na rôzne tábory a víkendovky. Niekedy sa skutočne potrápime, aby sme pomenovali presne to, čo ľudia naozaj momentálne prežívajú. Tento rok sme to mali akosi ľahšie, keďže je rok volieb nielen v našej krajine, ale aj v našej cirkvi. Voľby však prebiehajú neustále v našich životoch. A tak sme uchopili práve tému volieb a rozložili ju na drobné.

Asi to najťažšie v živote, čo človek musí mnohokrát urobiť, je skutočnosť, že sa musí rozhodnúť. Každé rozhodnutie je proces. Bolo by naozaj chybou ostať v skupine nerozhodnutých a nerozhodnutých a myslieť si, že môžem ostať v tejto stojacej vode vlažnosti. A tak sme si vo Svätom Jure v apríli na víkendovke spoločenstva Univerzitného pastoračného centra Mosty stanovili tri ciele.

Tým prvým bolo naučiť sa rozhodovať v živote. Proste „ísť vždy voliť.“ Aj vtedy, keď nie sme si istí, či robíme správny krok. Niekedy jednoducho až krok do neznáma ukáže, či bol dobrým smerom, a vtedy sa môžeme vždy vrátiť a rozhodnúť sa pre iný smer. Keby sme zostali stáť, nikdy by sme sa nedozvedeli, ktorý smer je ten pravý...

Druhou veľkou výzvou bola situácia, keď máme veľa možností, všetky patria do skupiny dobrých a zrazu sa musíme rozhodnúť. Želali by sme si, keby bolo takých situácií veľmi veľa, aj keď sa obá-

vam, že sa neobránime pochybnosti, či sme sa dobre rozhodli. Nad týmto sme uvažovali v druhej téme víkendovky.

A aby sme vyčerpali všetky možnosti, tak sme otázku v poslednej téme otočili: Ako sa rozhodnúť, keď sú všetky možnosti zlé a nám sa zdá, že nemáme koho alebo čo voliť? Prostredníctvom príbehu kráľovnej Ester sme hľadali odpoveď na túto neľahkú otázku.

V posledný večer sme si pozvali aj hosťa, brata seniora Borisa Mišinu a opýtali sme sa ho trochu viac osobnejšie na jeho najdôležitejšie a asi najťažšie voľby v živote.

A ako to na víkendovkách väčšinou býva, bolo krásne počasie a ešte krajšia prechádzka po okolí Sv. Jura. Uvedomujeme si, že pri voľbách v živote je veľmi dôležité mať okolo seba ľudí, ktorí nám môžu poradiť a vieme, že to myslia s nami dobre, že nás majú radi. A toto je jeden z cieľov, prečo víkendovky robievame už dlhé roky: budovať spoločenstvo, priateľstvá a navzájom sa lepšie spoznávať, aby sme si neboli cudzí, ale blízki. Myslím si, že to je veľmi dobré rozhodnutie, a tak v lete ideme spolu na tábor do Terchovej, ktorý bude pre všetky spoločenstvá a vekové kategórie členov a sympatizantov UPC Mosty.

PETER MOZOLA,
zborový kaplán - vedúci UPC

MÔJ SVET

(Víkendové sústreďenie pre konfirmandov a dorast)

Žijeme vo svete. Myslím, že to je všetkým jasné. Ale napadlo vám niekedy, že sa tento náš veľký svet skladá z množstva mikrosvetov? Že každý z nás má svoj vlastný svet, v ktorom žije, pracuje, premýšľa, do ktorého prijíma návštevy? Alebo že takýchto svetov môže mať viac a môžu byť dokonca viac virtuálne ako skutočné? Dnes sú navyše mnohí ľudia uzavretí v počítačových svetoch, kde si žijú svoj vlastný imaginárny príbeh.

O našich svetoch a životoch sme premýšľali aj na víkendovke pre konfirmandov a dorast, ktorá sa uskutočnila 20. - 22. apríla 2012 v stredisku Prameň v Častej - Píle. Boli sme radi, že nám naši mladí nedali košom a prihlásili sa na víkendovku v slušnom počte. Bolo nás 55. Vďaka Bohu! Celý víkend sme sa okrem hier, workshopov a športových

aktivít zamýšľali nad svojimi svetmi - životmi, skúmali sme, aké vlastne sú a prečo potrebujú pomoc. Prišli sme na mnohé veci, napríklad aj na to, že naše svety ničí hriech a že bez Pána Ježiša Krista to nedokážeme zmeniť. Len On, Tvorca života, môže nášmu svet pomôcť a môže nám dať nový život. Nakoniec, aj keby sme sa akokoľvek vzpierali musíme uznať: „Pane, veď ten môj svet je vlastne aj tak Tvoj.“ Otázka však znie: Som ochotný pustiť Pána Ježiša do svojho sveta? Odovzdať mu riadenie svojho života? A to je otázka pre každého z nás, bez rozdielu. Vážna a naliehavá. Veď Písmo sväté svedčí: „Kto verí v Neho, nebude súdený, kto neverí, už je odsúdený, pretože neuveril v meno jednorodného Syna Božieho“ (Ján 3, 18).

MARTIN KOVÁČ,
zborový katechéta

ZÁJAZD DO VRBOVIEC

Ján Grešo a Miroslav Hvožďara ml. na službách Božích v kostole vo Vrbovciach

Na pozvanie brata farára Miroslava Hvožďaru ml. zorganizovala Dcérocirkiev Legionárska jednodňový zájazd do cirkevného zboru Vrbovce. V krásne slnečné nedeľné ráno 29. apríla 2012 sme zaplnili dva autobusy a jeden mikrobús a vydali sa na cestu. Cestou sme sa nadržovali oživajúcou jarnou prírodou, nádhodne rozkvitnutými stromami.

V cieľi nášho zájazdu sme sa zúčastnili na službách Božích, kde nás domáci brat farár veľmi milo privítal. Potom už zazneli prvé tóny zborovej dychovky. Liturgovali všetci traja bratia farári našej dcérocirkvi, brat senior Boris Mišina poslúžil kázňou Božieho slova.

Služby Božie boli obohatené niekoľ-

kými piesňami v podaní nášho spevokolu aj s priliehavým sprievodným slovom. Do programu prispeli duetom aj naši mládežníci. Počas služieb Božích sme prežívali Božiu prítomnosť, ale aj spolupatričnosť s našimi bratmi a sestrami z miestneho cirkevného zboru. Láska nášho Pána nás spájala a slúžila. Účasť na službách Božích bola pre nás všetkých požehnaním, naše srdcia boli naplnené radosťou zo vzájomného a spoločného oslavovania Pána.

Na obed sme boli pozvaní do zborového domu, ktorý si cirkevníci nádhodne zrekonštruovali z bývalej cirkevnej školy vo veľkej miere vlastnými rukami. Našu pozornosť upútal „kostolík“ s mi-

Účastníci zájazdu pred pamätnou tabuľou sestier Royových v Starej Turej

nilavicami, kde sa schádzajú deti na besiedke. Členovia cirkevného zboru nám prejavili úžasnú pohostinnosť, keď pripravili skvelý obed. Nechýbalo ani množstvo chutných zákuskov. Hoci sa nám nechcelo odísť, čas bol neúprosný, a tak sme sa museli rozlúčiť s našimi milými hosťami i s Vrbovcami.

Naša ďalšia cesta viedla do pamätného Hlbokého, kde sme navštívili miesta spojené so životom a účinkovaním nášho veľkého dejateľa Jozefa Miloslava Hurbana. V chráme Božom sa nám prihovorila sestra farárka Anna Ďurcová. Priblížila nám činnosť nášho národovca - farára. Následne naše kroky viedli k pomníku J. M. Hurbana, kde na nás silným dojmom zapôsobil spev hymnickej piesne Kto za pravdu horí. Navštívili sme tiež Hurbanovu pamätnú iz-

bu. Na záver bolo pre nás na Obecnom úrade pripravené občerstvenie s príkladnou pohostinnosťou členov cirkevného zboru.

Ďalšou zastávkou bola Stará Turá. Navštívili sme viaceré miesta spojené so životom a požehnanou službou sestier Kristíny a Márie Royových, o ktorých nás zaujímavým spôsobom poinformoval brat Michal Slavka. Pred ich pamätnou tabuľou sme spoločne zaspievali pieseň Smieť žiť pre Krista.

Vďaka za tento spoločný zájazd patrí predovšetkým Pánu Bohu. Ďakujeme Mu za požehnanie, ktorým nás obdaril. Vďaka našim milým sestrám a bratom z Vrbovíc s ktorými nám bolo dopriate prežiť nádherné a milé chvíle, ktoré zstanú v našich srdciach ešte dlho rezonovať. Chvíle s nimi prežité boli pre nás

veľkým povzbudením i posilnením na ceste za Pánom, ale i príkladom v pohostinnosti.

Nakoľko sa zájazd stretol medzi nami s veľkým záujmom a pochopením, verí-

me, že ak Pán dá, budeme sa môcť tešiť aj na ďalší.

JELENA ZAŤKOVÁ,
presbyterska
Dcérocirkvi Legionárska

EKOLOGICKÉ DESATORO

1. Pamätaj, že nie si zvrchovaným pánom sveta. Uvedom si a rešpektuj, že nad tebou existuje vyššia autorita, ktorej si nejakým spôsobom zodpovedný nie len za svoj život, ale i za druhých ľudí a za prírodu i prostredie, ktoré ťa obklopuje a ktoré spoluvytváraš.
2. Nezneužívaj prírodu a celé stvorenie na svoj sebecký prospech, lebo je chrámom Najvyššieho.
3. Vnímaj prírodu a všetky tvory ako dielo vznešeného Stvoriteľa, teda ako niečo sviatočné. Dotýkaj sa Jeho diela s patričným rešpektom, lebo ide o obrovský dar, nezaslúžený, ale predsa zverený tvojim rukám.
4. Váž si prírodu, aby si dlho žil a dobre sa ti vodilo na zemi, chráň ju, lebo podľa Božej vôle z nej čerpáš podmienky pre svoj život a všetko, čo ti po materiálnej stránke umožňuje prežívať ho dôstojným spôsobom.
5. Rešpektuj a cti život vo všetkých jeho formách a vývojových štádiách. Práva, ktoré ti voči živočíchom a rastlinám dal Stvoriteľ, nevyužívaj nadmerne.
6. Pamätaj, že zmyslom tvojho života nie je rozkoš vykupovaná nelegitímnym drancovaním prírodných zdrojov násilím a útlakom. Si stvorený pre vyššie veci.
7. Neprivlastňuj si z darov prírody a ľudskej civilizácie nič, čo nevyhnutne nepotrebuješ k dôstojnému životu v striednosti a spokojnosti. Všetko, čo sa ti ponúka, považuj za veľkorysý dar a zamýšľaj sa nad tým, kým a prečo ti bol daný.
8. Bola ti Bohom zverená veľká úloha byť korunou a reprezentantom stvorenia. Snaž sa byť v tejto úlohe verný, nevydávaj o nej krivé svedectvo, aby sa živočích a rastliny spolu s celým stvorením nedovoľovali proti tebe spravidlivosti u Tvorcu.
9. Varuj sa žiadostivosti po nadmernom pohodlí. Triezvo uvažuj o svojich možnostiach, schopnostiach a úlohách, nedostatkoch i prednostiach. Uvedom si, že každé materiálne potešenie je treba platiť spotrebou nejakých zdrojov, ktoré sú Božím darom.
10. Rešpektuj práva prírody ako Božieho diela. Nebaž po ničom z jej bohatstva, čo nutne nepotrebuješ k dôstojnému životu svojmu alebo tých, ktorí sú zverení do tvojjej starostlivosti.

Prevzaté z časopisu
UNIVERSUM 12 (44)/02

JÚLIUS DÉRER:

PAMIATKA NAJSMUTNEJŠIA *(vyd. Tranoscius 2012)*

Spomienkový rukopis evanjelického a. v. farára v Modre Júliusa Déreera sa zrodil v 50. rokoch 20. storočia ako reakcia na spor, ktorý viedol s vtedajším vedením Evanjelickej a. v. cirkvi na Slovensku. Vedenie cirkvi rozpútalo útok na Júliusa Déreera, v Evanjelickej a. v. cirkvi i vo verejnom živote známeho odvahou a statočnosťou, ktoré prejavoval nezávislosťou voči autoritatívnym režimom v období Slovenského štátu a počas komunizmu, osobitne podporou osobností väznených a prenasledovaných. Spor sa rozohrel na základe jeho vernosti kresťanským ideálom, ako aj jeho postojov voči niektorým postupom pri zavádzaní slovenského jazyka do evanjelických služieb Božích. O Déreerových stanoviskách jeho „oltárni spolubratia“ informovali vtedajšiu štátnu moc a samosprávu s cieľom diskreditovať jeho službu v cirkvi a odstrániť ho z úradu evanjelického a. v. farára v Modre. Spor, do ktorého vstúpil vtedajší Generálny biskupský úrad ECAV, sa postupne prehľboval a rozširoval o malicherné obvinenia s čoraz viditeľnejším cieľom vytlačiť Júliusa Déreera z Modry a nahradiť ho farárom blízkym vedeniu cirkvi. Medzi vedúcimi činiteľmi cirkvi a Júliusom Déreerom sa uskutočnili viaceré úradné konania vrátane cirkevného vyšetrovania, na ktorých Július Dérer odvážne demaskoval nespravodlivo vedenú kampaň za jeho odstránenie z Modry, jednoznačne sa obhájil, tým viac, ak za ním stál i modranský evanjelický zbor. Napriek úspešnej obhajobe vedenie cirkvi nezmenilo „z prestížnych dôvodov“ svoj

postoj a vynútilo si jeho odchod z úradu evanjelického farára v Modre. Stal sa skladníkom na Pozemných stavbách a nesmel v plnom rozsahu užívať ani vlastný rodinný dom.

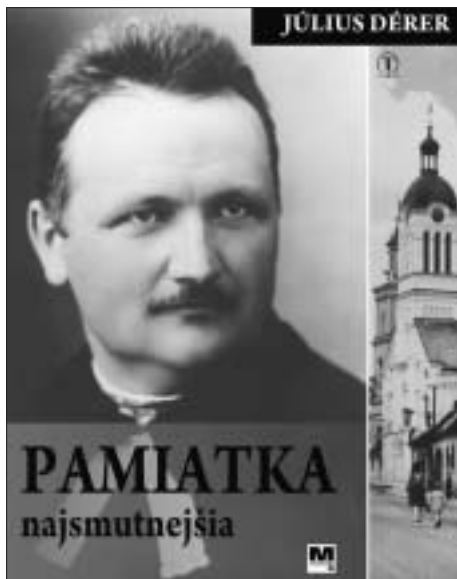
Dérer svoj príbeh rozpráva s dôrazmi milovníka pravdy a obhajcu kresťanských ideálov. Usiluje sa byť vecným a v rekonštrukcii príbehu čo najpresnejším. Očividne stavia na bezprostredných zápisoch o jednotlivých konaniach a stretnutiach. Z jeho výkladu sa vynára nielen obraz temnej totalitnej doby, ale i viaceré negatívne črty jej vtedajších predstaviteľov. Je priam otrasným paradoxom, ak vrcholní predstavitelia ECAV v podaní Júliusa Déreera sa v jeho spore prejavili nadpracou v prospech komunistického režimu. Režim im bol bližší ako evanjelickému kresťanstvu verný farár Július Dérer.

Dérerove spomienky zapadajú do obrazu cirkvi v 50. rokoch 20. storočia, ktorý je známy z iných spomienkových kníh evanjelických farárov napríklad Pavla Uhorskaia, Júliusa Madarása, Dariny Bancíkovej, Júliusa Cibulku a iných. Komplementarizujú ich o ďalšiu evanjelicko-kresťanskú osobnosť, ktorú by slovenská i zahraničná verejnosť mala dôkladne poznať a historické vedomie Slovenska by ju mala jasne interpretovať ako statočného obrancu politikou nemanipulovanej kresťanskej viery a prívrženca slobody, spravodlivosti a práva. Tým viac, ak sú doplnené zasväteným životopisom Déreerovej dcéry Emílie, ktorý približuje osudy a službu Júliusa Déreera v cirkvi. Životopis je previazaný

s mnohými dôležitými udalosťami slovenského 20. storočia, najmä medzivojnového a vojnového obdobia, ako aj komunizmu a doplnený viacerými dokumentmi o jeho konfliktoch s Hlinkovou gardou, respektíve s predstaviteľmi Slovenského štátu (napríklad vo veci odhalenia pomníka Ľudovíta Štúra v Modre), z ktorých vysvitá Dérerov osobnostný – nepodkupný, takrečeno biblický charakter.

Svoj spor o pravdu, národ i cirkev, Július Dérer viedol doslova až po hrob. Jeho pohreb, ako ho opísala dcéra Emília Dérerová, bol vyslovenou manifestáciou protirežimového odporu: „Pohreb bol z kaplnky pri Kozjej bráne. Na žiadosť rodiny obrad vykonal pán farár Juraj Holčík. Texty boli čítané v reči Kralickej Biblie. Jedinú rozlúčku mal pán farár Pivko, a to za priateľov. Veniec dostal zo skladov Pozemných stavieb. Zúčastnilo sa asi 20 farárov, ale na príkaz Biskupského úradu nesmeli si obliecť luteráky. Na protest proti zákazu držali na cintoríne kufríky s luterákmi v rukách. Tento zákaz bol posledným pozdravom vtedajších cirkevných mocipánov človeku, ktorý celý svoj život bezvýhradne slúžil poslaniu evanjelickej cirkvi na poli náboženskom, národnom aj spoločensky ľudskom.“

Dérerovo spomienkové rozprávanie, označované aj ako Dérerove zápisy, je inštruktívne doplnené o svedectvá viacerých známych osobností, Dérerových priateľov, spolupracovníkov i študentov Slovenskej evanjelickej teologickej fakulty, ktorá bola v 50. rokoch 20. storočia vysťahovaná z Bratislavy do Modry. Zhodnoverňujú nielen Dérerove spomienky, ale približujú aj doslova nedýchateľnú atmosféru komunistického

útlaku. Hodnotu rukopisu o Júliusovi Dérerovi zvyšuje štúdia znalca života cirkvi v komunistických desaťročiach, ktorú pripravil historik Norbert Kmeť z Ústavu politických vied SAV, ako aj k dielu pripojená genealógia rodu Dérerovcov v podaní popredného slovenského genealóga Zdenka Ďurišku a osobná bibliografia Ľudmily Šimkovej.

Dielo ako celok je uvedené predhovorom – výstižným úvodným slovom editora Martina Šefranku, v ktorom sa zdôrazňuje: „Dérerove zápisy však nie sú nárekom vo vlastnom žiali sa umárajúceho starca, ale svedectvom neúnavného bojovníka, ktorý sa nebál prijímať náročné výzvy, mnoho obetovať, čeliť krajnému riziku, no očividne nepočítal so zradou a zákernosťou ľudí z vlastného stavu. Pre neho, ako angažovanú osobnosť, bola nepochopiteľnou zbabelosťou tých, ktorí mohli a mali morálnu povinnosť zasadiť sa za pravdu; podobne

nepochopiteľná mu bola ľahostajnosť mnohých – ono biblické: A ľud stál a díval sa (Lukáš 23, 35a). Veď jeho krédom bolo: „Kdo umí dobře činiti, a nečiní, hřích má“ (Jakub 4, 17).“

Dérerova Pamiatka najsmutnejšia je aj z odborného hľadiska kompetentne pripraveným rukopisom, ktorý má širokú – nielen čisto cirkevnú alebo na osobnosť úzko zameranú platnosť – ale má širší význam, a to tak pre cirkevné, ako i ná-

rodné, osobitne regionálne dejiny, je zasvätenou výpoveďou o mravnom a duchovnom stave krajiny, kultúry a civilizácie vôbec. Preto vítam jej sprostredkovanie slovenskej verejnosti, ktorá má právo na Dérerovo spomínanie, na to, aby sa Dérerova Pamiatka najsmutnejšia dostala do jej pamäte.

MILOŠ KOVAČKA,
Slovenská národná knižnica,
Martin

BIBLICKÁ KRÍŽOVKA

V liste Titovi sú veriaci dôrazne vystríhaní pred zvodcami, ktorí pre „mrzký zisk“ vyučujú falošné náuky a aj keď hovoria, že poznajú Boha, svojimi skutkami Ho zapierajú. V tretej časti listu apoštol Pavel nabáda vytrvať v dobrých skutkoch. Niektoré jeho pokyny sú v tajničke.

Vodorovne: 1: PRVÁ ČASŤ TAJNIČKY. **2:** „Všetci buďte jednomyselní, súcitní, milovníci bratstva, milosrdní, ...“ (1. Petra 3, 8) – najväčšia rieka v Taliansku (Po). **3:** Nádoba na čerpanie tekutín (okov) – „... im moc nad nečistými duchmi“ (Mk 6, 7) – **Hobbes Thomas** (1588 – 1979) vytvoril svoju koncepciu náboženstva. **4:** Ryža, po česky – prvá časť zložených slov s významom rovnaký, taký istý (izo-) – „Rába“ na začiatku. **5:** „Nad morom“ v skratke – latinská spojka (et) – kôň, po maďarsky (ló) – oddelil ich od seba ohnivý „... a ohnivé kone“ (2Kr 2, 11). **6:** Ý. S. – skr. knotu – uzla (kn) – snívam, nedok. kniž. (sním). **7:** Molybdén v značke – pomoc, ratovanie, hovorovo (v páde) – mesto v Rakúsku (Laa). **8:** ŠTVRTÁ ČASŤ TAJNIČKY – adenosinmonofosfát (ADM). **9:** PIATA (POSLEDNÁ) ČASŤ TAJNIČKY.

Zvisle: A: DRUHÁ ČASŤ TAJNIČKY – **Scripture Sacta** (Písmo Sväté). **B:** Podriad. spojka, uvádza vety časové; pokiaľ za ten čas – dravý nočný vták (podľa 3M 11, 18 sa nesmú jesť). **C:** ... sa máte? (zám. prísl.) – vystupovalo z Nílu sedem iných ... (1M 41, 3). **D:** Hrob (knižne) – činná sicílska sopka – rozrušuj! Rozrývaj (rozkaz. spoloč). **E:** Začiatok „ordinácie“ – značka Iljušina – veľká kopa slamy. **F:** Kresťan z Cypru, sprevádzal Pavla na jeho poslednej ceste do Jeruzalema (Sk 21, 16) – zbav sa nečistoty! **G:** Začiatok „Nílu“ – podľa Micheáša „poľujú sieťou“ (Mich 7, 2) – zač. „laby“. **H:** Ý. P. – „... mŕtvych tiel!“ (Nah 3, 3). **I:** TRETIA ČASŤ TAJNIČKY.

Rozlúštenie: „Daromým sporným otázkam, ... svätom ... sa vyhýbaj!“ (Titovi 3, 9)

† **PETER BORGULA, dlhoročný člen cirkevného zboru**

A B C D E F G H I

1

S

D

M

2

3

4

5

6

K

7

8

9

J